

UNITED NATIONS
KOSOVO TEAM

Izveštaj o rezultatima 2022

Okvir saradnje Ujedinjenih nacija za održivi razvoj 2021-2025

Predgovor	1
Tim Ujedinjenih nacija na Kosovu	2
Ključni razvojni partneri UN-a na Kosovu	2
POGLAVLJE 1: Ključna dešavanja na Kosovu i regionalni kontekst	4
POGLAVLJE 2: Podrška razvojnog sistema UN-a prioritetima razvoja Kosova	6
Prioritetna oblast 1: Odgovorno upravljanje	8
Prioritetna oblast 2: Socijalna politika i usluge	9
Prioritetna oblast 3: Održivi ekonomski razvoj	10
Prioritetna oblast 4: Socijalna kohezija	11
Prioritetna oblast 5: Rodna pitanja, osnaživanje i podaci	12
Podrška partnerstvima i finansiranje Agende 2030.	13
Rezultat zajedničkog rada UN-a	14
Koherentnost, efikasnost i efektivnost UN-a	15
Finansijski pregled i mobilizacija resursa	15
POGLAVLJE 3: Ključne tačke fokusa Tima UN-a za 2023. godinu	17
ANEKS: Praćenje napretka okvira saradnje	19

Arnhild Spence
Koordinatorica Ujedinjenih nacija za razvoj

„Da bi UN pomogle vladama da pokrenu kazaljku Ciljeva održivog razvoja (COR) potrebno je da bolje rukujemo podacima o razvoju. Naše investicije u razvoju treba da smeste ljude u centru i ciljaju one koji su mnogo dalje iza onih prvih“

Dragi čitaoci,

U ime Tima Ujedinjenih nacija na Kosovu¹ (UN Kosovo Team/Tim UN-a), zadovoljstvo mi je da vam predstavim ovaj Izveštaj o rezultatima za 2022. godinu. Izveštaj daje pregled napretka koji su Ujedinjene nacije (UN), zajedno sa svojim brojnim partnerima, ostvarile u 2022. godini, u podršci Kosovu da postigne svoje razvojne prioritete i ciljeve koji su određeni u Agendi za održivi razvoj 2030.

Kosovo se 2022. suočilo sa brojnim izazovima, ali je pokazalo izuzetnu otpornost. Privreda Kosova, koja je doživela snažan oporavak u 2021. godini, suočila se sa pretnjama zbog rastuće inflacije, nestašice energije i usporavanja rasta BDP-a. Vlada je sprovedla mere odgovora, a Tim UN-a na Kosovu je pružio vredne savete o ciljanju ugroženih grupa stanovništva. Naša podrška se proširila na razvoj zakonodavstva i politike, uključujući podršku usvajanju ključnih zakona koji čine deo kosovske evropske agende reformi i koji su doprineli poboljšanju rezultata Kosova u Indeksu percepcije korupcije Transparency International-a. Predložene zakonske reforme, koje imaju za cilj strožije kazne za počiniocce rodno zasnovanog nasilja, jačanje pripravnosti zdravstva za vanredne situacije, i bolji pristup obrazovanju, dostavljene su Skupštini. Takođe smo olakšali operacionalizaciju Saveta za klimatske promene, poboljšali vladinu koordinaciju i posvećenost Zelenoj agendi EU, i sveukupni napredak ka usklađivanju kosovskog zakonodavstva sa EU Acquis.

Štaviše, Tim UN-a na Kosovu je odigrao ključnu ulogu u pripremi za popis stanovništva i stanova, što je bio ključni korak ka adresiranju nedostataka u podacima o razvoju i eventualnom uspostavljanju kontrolne tabele ciljeva održivog razvoja (COR) za Kosovo. Naši tehnički saveti doprineli su uvođenju regulatornog okvira za rodno odgovorno budžetiranje u vladinim institucijama, promovisući jednaku raspodelu javne potrošnje i smanjujući rodne nejednakosti.

Tim UN-a na Kosovu je nastavio da podržava značajne inicijative, kao što su forum visokog nivoa o ženama, miru i bezbednosti i kampanja "16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja". Naš angažman sa civilnim društvom osnažio je lokalne organizacije da obezbede nezavisno praćenje i analizu pitanja ljudskih prava i ciljane preporuke.

Nastavili smo održavati posvećenost pružanjem pomoći ranjivim grupama, obezbeđujući pristup osnovnim uslugama. Naši naponi su takođe omogućili bezbedne uslove za one koji žele da se vrate. Novi finalizirani sistem upravljanja predmetima, razvijen uz podršku Tima UN-a na Kosovu, poboljšaće pružanje usluga povratnicima. Štaviše, UN su aktivno promovisale jezička prava. Osnivanje Jezičkog centra i programa za balkanistiku i vraćanje u funkciju Komisije za verifikaciju diploma bio je kritičan korak ka obezbeđivanju jednakog pristupa obrazovanju i zapošljavanju za nevećinske zajednice. Tim UN-a na Kosovu je nastavio da podržava sposobnost reagovanja i pripravnosti Kosova za prevenciju Covid-19.

Sve navedeno, i više od toga, odraženo je u ovom Izveštaju. U saradnji sa vladom, ponosni smo na naša dostignuća. Pozivamo vas da nam se pridružite u proslavljanju ovih dostignuća, istovremeno odajući priznanje tekućem radu koji je neophodan za poboljšanje života ljudi na Kosovu.

¹ Svako pominjanje Kosova će biti shvaćeno u kontekstu Rezolucije Saveta bezbednosti 1244 (1999).

Tim UN-a se sastoji od 14 rezidentnih i tri nerezidentnih agencija Ujedinjenih nacija, fondova i programa, i u bliskoj je koordinaciji sa Kancelarijom Svetske banke na Kosovu. Timom koordinira Koordinator Ujedinjenih nacija za razvoj kojeg je odredio generalni sekretar Ujedinjenih nacija za razvojne operacije na Kosovu, koji radi na tome da iskoristi normativne mandate i tehničku ekspertizu Tima UN-a na Kosovu za dobrobit građana Kosova. Tim takođe radi u bliskoj saradnji sa Misijom privremene administracije Ujedinjenih nacija na Kosovu (UNMIK) kroz uzajamno fokusiranje na zajedničke prioritete, posebno u oblasti socijalne kohezije i izgradnje poverenja.

2022. godine, Tim UN-a na Kosovu je pozdravio kao novog člana, Ekonomsku komisiju UN u Evropi (UNECE), u cilju pružanja podrške Agenciji za statistiku Kosova i uspostavljanja centra podataka o COR 2023.

Tim UN-a na Kosovu nastoji da kroz zajednički pristup artikulisan u Okviru saradnje Ujedinjenih nacija za održiv razvoj 2021–2025 dosegne do pojedinaca i zajednica ugroženih da budu ostavljane po strani, pristupa koji definiše četiri oblasti ishoda i jednu međusektorsku oblast da bi se utro put Kosova ka održivom razvoju u skladu sa razvojnim ciljevima Kosova, Agendom za održivi razvoj 2030. i COR i kriterijumima za članstvo u EU.

Rezidentne Agencije UN-a

Nerezidentne Agencije UN-a

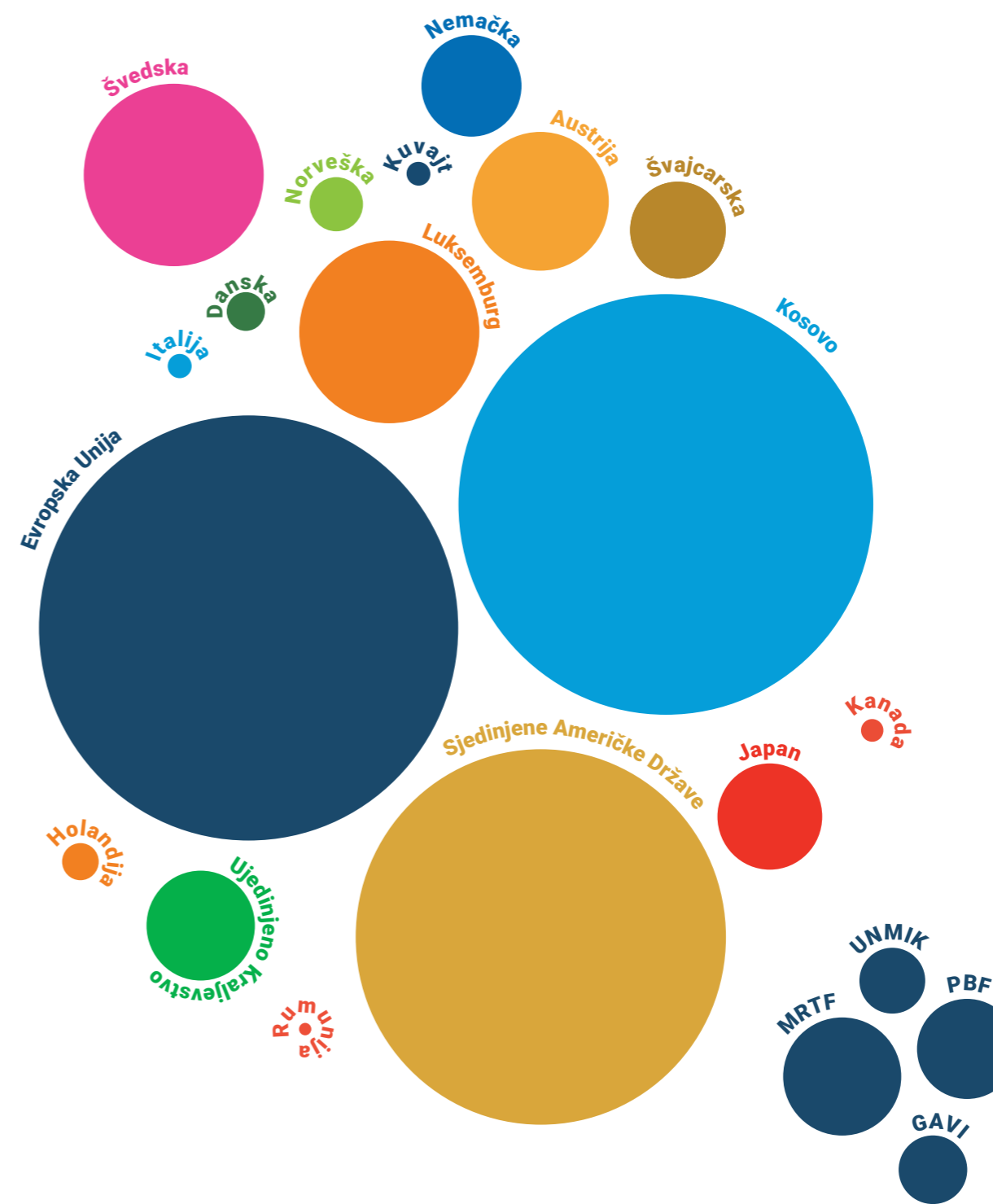

Međunarodne finansijske institucije

Ključni razvojni partneri Tima UN-a Kosovu su Vlada Kosova, vlade donatora i razvojne agencije, finansijske institucije, civilno društvo, privatni sektor, akademska zajednica, mediji i narod Kosova. Bez njih, rezultati predstavljeni u ovom Izveštaju ne bi bili mogući. Svima vama, od svih nas u porodici UN-a na Kosovu, hvala.

Posebnu zahvalnost dugujemo Vladi i raznim resornim ministarstvima, skupštinskom Savetu za održivi razvoj i opštinskim vlastima. Posebno smo zahvalni našim posvećenim partnerima u implementaciji koji su neumorno vodili aktivnosti širom Kosova i naravno velikodušnim donatorima koji su podržali inicijative Tima UN-a na Kosovu. Prvih 5 doprinosioca za Tim UN-a na Kosovu u 2022. godini bili su Evropska unija i vlada Kosova, a zatim i vlade Sjedinjenih Država, Švedske i Luksemburga. Donatori su takođe uključivali saradnike na globalnom nivou koji su obezbedili podršku aktivnostima Tima UN-a na Kosovu preko Fonda za izgradnju mira generalnog sekretara i Multi-partnerskog poverilačkog fonda za podršku sprovođenja Mape puta za kontrolu malokalibarskog i lakog naoružanja na Zapadnom Balkanu.

Veličina oblačića na dijagramu iznad predstavlja nivo doprinosa

„Da bi ciljevi bili ostvareni, svako mora da uradi svoj deo posla. Pridruži nam se!“

Erika, dete heroj COR

Autor fotografije: © Samir Karahoda za UNICEF 2022

Svima vama, hvala.

	Austrija		Luksemburg
	Kanada		Holandija
	Danska		Norveška
	Evropska Unija		Ujedinjeno Kraljevstvo
	Nemačka		SAD
	Italija		Rumunija
	Japan		Švedska
	Kuvajt		Švajcarska

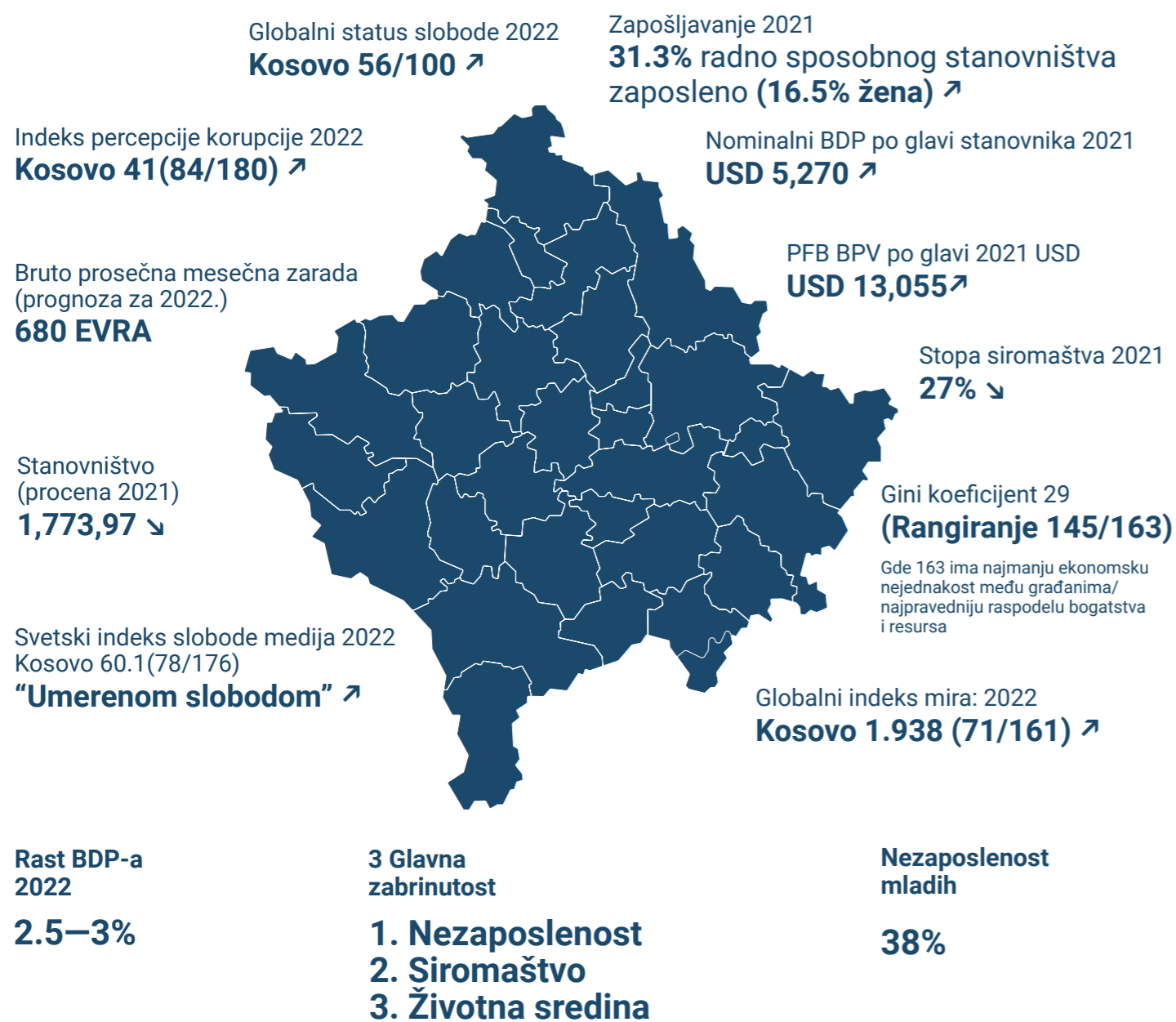
Poglavlje 1:
Ključna dešavanja na Kosovu i regionalni kontekst

Opšti kontekst u 2022.

Kosovo je 2022. pokazalo otpornost u suočavanju sa ekonomskim izazovima koji utiču na ceo region, iako će se potreba za ublažavanjem efekata preliivanja zbog rata u Ukrajini putem opreznih političkih odgovora nastaviti i 2023. godine. Nakon njegovog značajnog porasta od preko 10% u 2021. godini, procene ukazuju da će realni rast bruto domaćeg proizvoda Kosova u 2022. godini usporen na 2,5-3%. Stope zaposlenosti su pokazale porast, ali sa samo 31,7% radno sposobnog stanovništva koje je zaposleno, a kosovsko tržište rada i dalje je najslabije u regionu.

Svetska banka procenjuje da će se siromaštvo kao rezultat snažnog ekonomskog učinka Kosova u 2021. godini u 2022. godini smanjiti na 25%. Međutim, inflacija koja je u toku (koja je dostigla više od 11% 2022. godine) mogla bi poništiti takve dobitke. Evropska komisija je 27. oktobra najavila podršku Kosovu za ublažavanje uticaja energetske krize na najugroženije u ukupnom iznosu od 75 miliona evra, koja je u februaru 2023. ozvaničena. U 2022. godini, narod Kosova je bio najviše zabrinut zbog nezaposlenosti, siromaštva i pitanja životne sredine. Po prvi put, korupcija je nestala sa liste tri najveće zabrinutosti.

Izvori: Transparencz International, Reporteri bez granica, Heritage Foundation, Vision of Humanity, Freedom House, Agencija za statistiku Kosova

Politički gledano, 2022. godinom dominirala je eskalacija tenzija između Beograda i Prištine. Serija rasplamsavanja u vezi sa registracijom registarskih tablica, pravima učešća na izborima, eksproprijacijama i policijskim operacijama kulminirala je masovnom ostavkom oko 3.500 kosovskih Srba iz kosovskih institucija u novembru.

Ovo je s druge strane stvorilo bezbednosni vakum i jaz u zaštiti ljudskih prava na severu Kosova. Sporazum koji je posredovala Evropska unija u decembru nudi određeni zamah za de-eskalaciju 2023., iako je potencijal za instrumentalizaciju žalbi na obe strane i dalje visok. U svemu tome, EU dijalog je ostao iznenađujuće rodno slep, sa ženama nedovoljno zastupljenim u zvaničnom procesu pregovora. Ipak, nova generacija žena na ključnim političkim pozicijama menja stavove javnosti i stvara momentum za žensko rukovodstvo. Napredak u rodno odgovornom budžetiranju omogućio je vlastima da uzmu u obzir specifične potrebe muškaraca i žena pri donošenju odluka.

2022. godina takođe je donela zakonodavne reforme o nasilju u porodici i rodno zasnovanom nasilju, međutim stalni neuspeh u primeni koči stvarni napredak. U 2022. prijavljeno je 2.757 slučajeva nasilja u porodici, dok samo u decembru imamo dva visoko medijski praćena slučaja femicida. U međuvremenu, rad osam prihvatilišta ostaje u opasnosti zbog nedostatka održivog finansiranja, a sve glasnjiji verbalni napadi na žene u javnom životu odražavaju stalnu dominaciju patrijarhalnih vrednosti i mizoginije. Istovremeno, Kosovo je produžilo mandat vladine komisije za priznavanje i verifikaciju statusa seksualno silovanih lica tokom rata za još tri godine.

Delimično kao odgovor na povećane geopolitičke tenzije nakon ruske invazije na Ukrajinu, Kosovo je podnelo zahteve za članstvo u Savetu Evrope (12. maja) i Evropskoj uniji (15. decembra) i formalno izrazilo težnju za članstvom u NATO (27. februar). U međuvremenu, EU je započela pristupne pregovore sa Severnom Makedonijom i Albanijom i dodelila status kandidata Bosni i Hercegovini. U okviru Berlinskog procesa, 3. novembra su potpisani regionalni sporazumi koji olakšavaju kretanje ljudi preko granica i integraciju tržišta rada zemalja Zapadnog Balkana.

Kosovo nastavlja da služi kao tranzitna tačka duž migracione rute Zapadnog Balkana i postaje nova destinacija za migraciju radne snage, uključujući i migraciju iz jugoistočne Azije, sve dok se suočava sa visokim nivoom iseljavanja, posebno mladih ljudi. Iz humanitarnih razloga vlada je ukrajinskim i avganistanskim državljanima ponudila privremeni boravak.

U novembru je usvojena Skopska deklaracija o održivom upravljanju migracijama na Zapadnom Balkanu, dopunjena nizom strategija i zakona, koji zajedno promoviraju regionalnu saradnju u rešavanju pitanja migracija na sveobuhvatan, održiv, human i uredan način.

U 2022. godini takođe je zabeležen umeren napredak ka kritičnim reformama u šemi socijalne pomoći, održivom finansiranju socijalnih usluga i predloženoj reviziji Krivičnog zakonika kako bi se uvele strože kazne za krivična dela seksualnog zlostavljanja, iako su one odložene. Kašnjenja u donošenju uputstava za sprovođenje Zakona o dečijoj zaštiti negativno su uticala na pružanje usluga ugroženoj deci, koja se suočavaju sa višestrukim lišavanjima u pogledu zdravstvenih, obrazovnih i socijalnih usluga. Uprkos dobrodošlom povećanju budžeta za primarnu zdravstvenu negu, pokazatelji zdravlja dece ostaju među najgorim u regionu, uključujući smrtnost dece i stope imunizacije. Pet nedelja zatvaranja škola u 2022. godini pogoršalo je slabe rezultate učenja i veština, što za mlade i posebno mlade žene negativno utiče na prelazak iz škole na posao. Prema izveštaju Ombudsmana, osobe sa invaliditetom su i dalje najmarginalizovanija zajednica na Kosovu, ali suštinska oktobarska sudska presuda kojom je naložena odšteta opštini Priština zbog neuspeha da obezbedi pristupačnu javnu infrastrukturu predstavlja zamah za promene. Vlada je najavila da će preduzeti sledeći popis stanovništva i domaćinstava 2023. godine, aktivno tražeći učešće stanovništva u opštinama sa većinskim srpskim stanovništvom na Kosovu.

Komisija za verifikaciju univerzitetskih diploma stečenih u obrazovnom sistemu Srbije, koja je prestala da funkcioniše 31. decembra 2021. godine, nastavila je da ne funkcioniše do decembra 2022. godine, ometajući pristup obrazovanju i zapošljavanju za određene pripadnike nevećinske zajednice. Regionalni sporazumi potpisani 3. novembra takođe uključuju obavezu o međusobnom priznavanju diploma visokog obrazovanja. Brza ratifikacija sporazuma od strane Skupštine Kosova 23. februara 2023. u tom pogledu je veoma dobrodošla.

Vlada je 19. septembra preduzela značajan korak ka poboljšanju života ugroženih zajednica predstavljanjem nove Strategije za unapređenje prava zajednica Roma i Aškalijske zajednice 2022-2026. Zajedno sa Nacionalnim planom razvoja i novom obrazovnom strategijom, ovi dokumenti predstavljaju ključnu priliku da se ostvare prava nevećinskih zajednica i obezbede da one ne budu zapostavljene tokom sprovođenja Agende 2030. i postizanja COR.

Poglavlje 2:
Podrška razvojnog sistema Ujedinjenih
nacija razvojnim prioritetima Kosova

Okvir saradnje

Okvir saradnje Ujedinjenih nacija za održivi razvoj 2021–2025. određuje pet prioriteta oblasti i rezultat, koji odražavaju viziju i razvojne ciljeve Kosova, zajedno sa strategijom potrebnom za postizanje ovih ciljeva i napredak ka COR. Ne ostavljati nikoga po strani i dosezati one koji su najudaljeniji, zajedničke su niti koje povezuju sve napore UN-a na Kosovu, u svih pet oblasti ishoda. Peti ishod, o rodnoj ravnopravnosti i ravnopravnom učešću, je međusektorska tema povezana sa svim prioriteta oblastima.

Kroz pružanje smernica i saveta o razvoju i primeni zakonodavstva, strategija i inicijativa, kao i obuka, radionica, sesija za podizanje svesti, napora za angažovanje zajednice, sistematizacije podataka i digitalizacije, Tim UN-a na Kosovo je podržao ekonomski oporavak, učešće, i transparentne, efikasne i pravedne usluge, i ojačao pažnju vlade na odgovornost, inkluziju, učešće i društvenu koheziju u skladu sa principima ne ostaviti nikoga po strani, o ljudskim pravima i rodnoj ravnopravnosti.

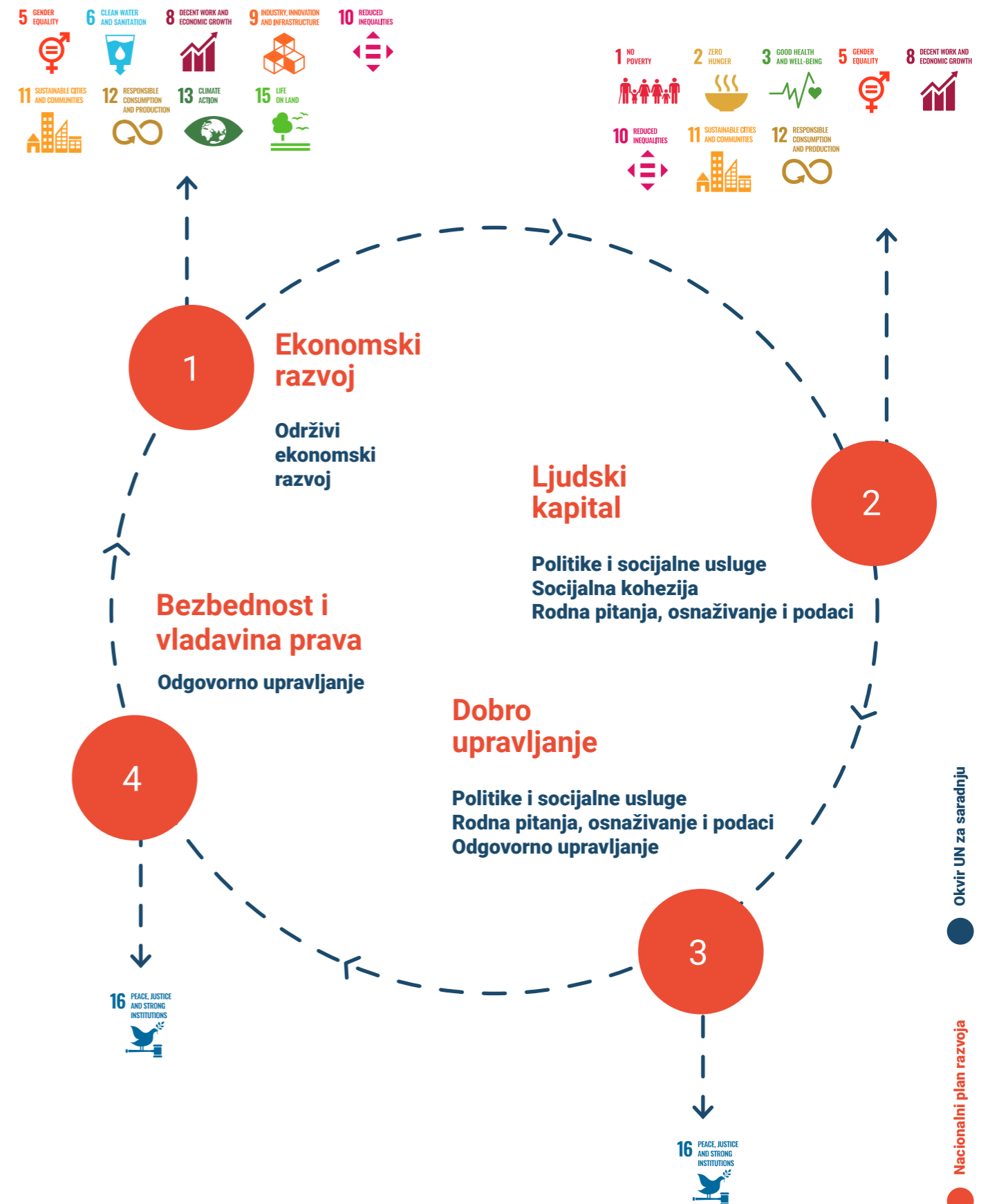
U središtu svih njegovih napora, Tim UN-a na Kosovu je podržao izradu vladinog Nacionalnog plana razvoja (usvojenog u martu 2023.), povećavajući usklađenost plana sa COR. Plan definiše inkluzivnost kao ključ za postizanje ciljeva njegova četiri stuba usmerena na održivi ekonomski razvoj; pravičan ljudski razvoj; bezbednost i vladavinu prava; i dobro upravljanje, koja se ogledaju u Okviru saradnje Ujedinjenih nacija za održivi razvoj.

Prioritetne oblasti okvira saradnje

Usklađivanje NPR-a sa Okvirom saradnje i COR

Okvir UN za saradnju

Nacionalni plan razvoja

Razbijanje kodeksa: Kako pokrenuti transformaciju davanjem prioriteta rodnoj ravnopravnosti u javnom odlučivanju

Kada vlasti donose odluke o tome kako da dodele resurse svojim zajednicama, važno je razmišljati o specifičnim potrebama žena i devojaka. Kosovo se 2020. godine pridružilo regionalnom programu UN-a za transformativno finansije kroz koji su službenici obučavani u alatima „rodno odgovornim“. Studija izvodljivosti Agencije za rodnu ravnopravnost utrla je put, 2022. godine, za prvi regulatorni okvir koji integriše potrebe žena i devojaka u sva državna planiranja i budžetiranja. Nakon toga usledile su dalje inicijative.

Javni vrtići revolucionarizuju pejzaž zapošljavanja

Sveobuhvatna rodna analiza u opštini Đakovica je pokazala da je ključni faktor koji ometa učešće žena na tržištu rada nedostatak pristupačnih i pristupačnih usluga brige o deci. Stvaranje vrtića bi bilo ključno za rešavanje ove prepreke. U 2021. godini uspešno su izgrađena dva javna vrtića, prva investicija ove vrste od 1981. godine. U 2022. godini pokrenuti su dalji napor na razvoju dva dodatna objekta i kroz sufinansiranje potencijala da se izgradi još više vrtića za decu i na taj način vrati sve više žena na posao.

„Sudite zemlji po položaju koji daje ženama, pa hajde da se pobrinemo da nijedna žena ne ostane po strani.“

Ardian Gjini
gradonačelnik Đakovice

Prioritetna oblast 1: Odgovorno upravljanje

Predvođeni UNDP sa UNHCR-om uz učešće ILO, IOM, OHCHR, UNDP, UNFPA, UN-Habitat, UNHCR, UNICEF, UNODC, UN Women

U 2022. godini došlo je do značajnih poboljšanja u dobrom upravljanju na Kosovu. Javna percepcija je poboljšana. Prema istraživanju Pulsa javnosti UNDP-a, broj ljudi koji smatraju da je donošenje odluka u institucijama inkluzivno i odgovorno (COR 16.7.2) značajno se povećao sa 6,7% u 2019. na 22,5% u 2022. (žene: 7,5% na 22,9%, muškarci: 5,9% na 22,4%). Procenat onih koji su zadovoljni radom kosovskih institucija (COR 16.6.2) je povećan, sa 22% u 2019. na 45,9% u 2022. (žene: 20,7% na 47%, muškarci: 18,6% na 45,2).

Tim UN-a na Kosovu (uključujući IOM i UN-Habitat) je podržao ova dostignuća, razvijajući kapacitete institucija da postanu inkluzivnije, odgovornije i transparentnije. 14 opština ima naprednije mehanizme i digitalne platforme za saradnju sa stanovnicima i civilnim društvom. Tri dodatne centralne institucije poboljšale su svoje dvojezične kapacitete kako bi usluge bile dostupne svim zajednicama. Jezički centar u Prištini, osnovan 2021. godine, nastavio je da služi kao institucija za sertifikaciju za profesionalne sudske prevodioce i tumače i nudio kurseve službenih jezika za 2.300 studenata jezika i civilnih službenika.

Kosovo je doživelo primetan porast žena na pozicijama odlučivanja na centralnom nivou (COR 5.5.1) nakon izbora 2021. godine. U međuvremenu, Tim UN-a na Kosovu (uključujući UNDP i UN Women) je podržao institucije da postanu više rodno odgovorne u 2022. (COR 5.c.1): Vlada je u novembru odobrila svoj prvi koncept rodno odgovornog budžetiranja i započela izradu regulatornog okvira. Oko 122 službenika sada su bolje opremljena da uvedu rodnu ravnopravnost u svoje procese programiranja i budžetiranja, što je dovelo do usvajanja četiri rodno zasnovana opštinska srednjoročna budžetska okvira. Kosovske institucije su se takođe pridružile regionalnoj inicijativi za sprovođenje paralelne revizije iz oblasti rodne ravnopravnosti po prvi put.

Istraživanje pulsa javnosti od strane UNDP-a Skenirajte ovde

Zadovoljstvo institucijama je **46%** što se povećalo sa 22% (2019)

122 službenika opremljena za uključivanje rodnih pitanja u procese programiranja i budžetiranja

Više od **4.000+** zvaničnika prijavilo je svoju imovinu na onlajn platformi koju podržavaju UN

Najnovije rangiranje Kosova u Indeksu percepcije korupcije objavljenog od Transparency International otkriva značajna poboljšanja u percepciji korupcije u javnom sektoru (COR 16.5.1): Kosovo je napredovalo 17 mesta u odnosu na 2019, tj. na 84. mesto u svetu. Podrška agencija UN-a (uključujući UNODC i UNDP) razvoju kapaciteta i izradi nacrta zakona doprinela je napretku vlade u borbi protiv korupcije i nezakonitih finansijskih tokova kao i sprovođenju mera povraćaja imovine (COR 16.4). Usvajanje ključnih zakona koji čine deo kosovske evropske reformske agende povećalo je transparentnost i tačnost u izveštavanju finansijskih podataka, ojačalo mehanizme nadzora i pojednostavilo procedure za sankcionisanje prekršaja – uključujući Zakon o sprečavanju korupcije i Zakon o prijavljivanju imovine (usvojen u februaru 2023.); Usvajanje poslednjeg zakona posebno je zaslužno za poboljšanje rezultata kod Transparency International.

Mapa puta za povraćaj imovine je razvijena u skladu sa Konvencijom UN protiv korupcije, kao i Mapa puta za malokalibarsko i lako oružje. Vrhovni sud je usvojio Smernice za kažnjavanje krivičnih dela korupcije. Specijalno tužilaštvo je poboljšalo svoje kapacitete za borbu protiv slučajeva korupcije preko 4.000 javnih službenika koristilo je online platformu koju podržava UN da prvi put prijavi svoju imovinu.

Preliminarni podaci pokazuju napredak u pristupu pravdi za ugrožena lica (COR 16.3). 200 slučajeva je dobilo pravnu pomoć mobilne klinike, a 240 osoba (50% žena) je dobilo pomoć da pristupe pravdi uglavnom za okončanje postupaka kasne registracije rođenja, dobijanje statusa apatrida ili rešavanje imovinskih i penzionih prava. 25 maloletnika u sukobu sa zakonom u Vaspitno-korektivnom centru imalo je koristi od programa UPSHIFT u pripremi za reintegraciju u društvo, dok je ukupno 766 dobrovoljnih nevećinskih povratnika i interno raseljenih lica imalo koristi od pohađanja obuke za veštine. Osnovni sud u Prištini je podržan u pružanju usluga prevođenja i tumačenja i 6.500 sudskih predmeta iz svih sedam osnovnih sudova je registrovano za digitalizaciju.

Rad kosovskih tužilaca u složenoj operaciji pranja novca prepoznala je Egmont grupa, globalna organizacija nacionalnih finansijskih obavestajnih jedinica, koja je istakla sledeće uspehe:

Najbolji slučajevi iz Egmonta Skenirajte ovde

- najveća pojedinačna konfiskacija imovine na Kosovu do sada (1 milion evra)
- taktička saradnja sa privatnim sektorom, tužilaštvom, poreskim i carinskim organima
- razmena informacija sa 17 članova Egmont grupe
- rekordno rešavanje od 18 meseci od podnošenja prijave sumnjive transakcije do sudske presude
- proaktivni pristup radi obeštećenja žrtava drugih nacionalnosti oduzetim sredstvima

Pravni i politički dokumenti sa implikacijama na ljudska prava su pregledani, komentarisani ili su imali koristi od podrške Tima UN na Kosovu (uključujući IOM, ILO, OHCHR, UNDP, UNICEF, UN Women), u izradi nacrta, uključujući strategije o tranzicionoj pravdi, o zajednicama Roma i Aškalijs, o pravima zajednica i o borbi protiv nasilnog ekstremizma, kao i revidirani Zakon o verskim slobodama.

Nastavni kurikulumi za maloletnike u sukobu sa zakonom su revidirani kako bi se uskladili sa zakonodavstvom i najboljom međunarodnom praksom. Tim UN-a na Kosovu je takođe nastavio da podržava civilno društvo praćenjem i izveštavanjem o ljudskim pravima na Kosovu.

U 2022. godini, Kosovo je takođe nastavilo da razvija novo zakonodavstvo i politike o prevenciji i lečenju nasilja u porodici i rodno zasnovanog nasilja, uključujući seksualno nasilje. Lansiran je Vladin Protokol za postupanje sa slučajevima seksualnog nasilja. Novi Zakon o zaštiti od nasilja u porodici finalizovan je i zvanično podnet Skupštini u oktobru. Nacrt Krivičnog zakona Kosova će pooštriti kazne zaštititi žene i devojke od nasilja u javnom životu.

Sumnje mladih majki ublažavaju posete lekara kod kuće

Pojedinci i porodice u udaljenim oblastima imaju koristi od UNICEF-ovog programa kućnih poseta, koji podržava Vlada Luksemburga, koji dovodi medicinske sestre u njihove domove da pruže podršku i medicinske savete, pružajući zdravstvene informacije i emocionalnu podršku. Mlada majka Jehona nije bila sigurna kada je počela da doji svoju bebu, ali je stekla znanje, a sa njim i samopouzdanje kao majka. Njena beba se razvila u zdravog dečaka. Od 2014. godine, preko 67.000 dece i 15.000 trudnica imalo je koristi od kućnih poseta izvršenih od 1.960 zdravstvenih radnika.

„Kontaktirala bih medicinske sestre za sve, pa i za sitne detalje kada bih u nešto posumnjala, a one bi me smirivale i govorile šta da radim“.

Jehona, majka iz Vučitrna koja je imala koristi od kućnih poseta

„Nisam išla u školu. Moj otac je smatrao da je to nepotrebno... Moja ćerka će naučiti da čita i piše, a ja ću dati sve od sebe da joj to omogućim.“

Arieta Bajrami samohrana majka iz Gračanice

Fotografija: © UNICEF 2022.

Fotografija: © Arben Llapashitica za UNDP 2022.

Prioritetna oblast 2: Socijalna politika i usluge

Predvođeni UNICEF-om sa SZO uz učešće ILO, IOM, OHCHR, UNDP, UNFPA, UN-Habitat, UNODC, UNOPS

Tokom 2022. godine, agencije Ujedinjenih nacija (uključujući UNFPA, UNICEF, UNOPS i SZO) kroz rad na politici, nadogradnju infrastrukture i razvoj kapaciteta, omogućavajući zaštitu najugroženijih podržale su vladu u implementaciji zdravstvenih usluga i programa imunizacije (COR 3.c.1, 3.b.1 i 3 .b.3): pomogli su u uvođenju platforme „GoData“, omogućavajući vlastima da prikupе i prikažu pouzdane i kvalitetne podatke u realnom vremenu. Obezbeđivanje sistema medicinskog gasa u šest bolnica poboljšalo je ukupnu zdravstvenu infrastrukturu i, kao odgovor na nestašice struje, sedam agregata je donirano kao podrška neprekidnim uslugama. Oko 600 zdravstvenih radnika, donosilaca politika i odluka je poboljšalo svoje kapacitete. Tim UN-a na Kosovu je savetovao o zakonodavstvu koje poboljšava pristup sigurnim i kvalitetnim lekovima. Sve opštine su izradile planove pripravnosti i reagovanja u vanrednim situacijama. Ministarstvo zdravlja i opštine proširile su program kućnih poseta u svih 38 opština (COR 3.c.1). Preko 16.000 dece, ili oko 70% grupa rođenih, imalo je koristi od 37.355 kućnih poseta, podržavajući zdrav razvoj, adekvatnu ishranu, dobrobit roditelja i odgovorno roditeljstvo. Ministarstvo zdravlja i finansija izdvojili su budžet za 2023. godinu za kućne posete (3,2 miliona evra) u 2023. godini. Institucija Ombudsmana na Kosovu, uz podršku UN, završila je istragu o seksualnom i reproduktivnom zdravlju, koja je otkrila sistematsko kršenje prava žena i devojaka i izdala je 528 preporuka. Podržavanje efikasnog odgovora na pandemiju COVID-19 podržano je stvaranjem potražnje za vakcinom, privremenim mestima za vakcinaciju i obezbeđivanjem osam hladnjača za distribuciju vakcine, kao i unapređenjem sistema hladnog lanca i izgradnjom centralnog skladišta vakcina. Uz podršku UN COVAX -a donirano je ukupno 734.000 vakcina.

734.000 Covid-19 vakcina donirao COVAX uz podršku UN

Preko **16.000** dece (70% iste godine rođenja) imalo je koristi od 37.355 kućnih poseta

10.309 porodica koje žive u ekstremnom siromaštvu imalo je koristi od programa vaučera ili programa pomoći opštinskim uslugama

Ujedinjene nacije, uz tehničko rukovodstvo UNICEF-a, su takođe pružile podršku u razvoju politike, savete za izradu zakona, podizanje svesti i usluge unapređenja kapaciteta vlastima u cilju jačanja obrazovanja (COR 4.2.2): Obrazovanje u ranom detinjstvu i digitalno obrazovanje su 2022. godine uključeni kao ključni stubovi i ključna komponenta novog Strateškog plana obrazovanja Kosova 2022-2026.

Skupštini je predstavljen sveobuhvatan zakon o ranom obrazovanju. Povećana budžetska izdvajanja od 5,8 miliona evra za 2023. proširiće predškolsku infrastrukturu (COR 4.2.1), podržanu ojačanim osnovnim nastavnim planom i programom i alternativnim modelima centara za rano učenje za najugroženiju decu. Oko 670 vaspitača je unapredilo kapacitete dok je digitalnu aplikaciju koja pruža kosovskim roditeljima roditeljsku podršku na albanskom i srpskom jeziku preuzelo preko 10.000 korisnika (19% muškaraca). Procena kosovske strategije za mlade 2018-2023 pomogla je vlastima da demonstriraju odgovornost i podrže donošenje odluka zasnovanih na dokazima.

Članovi kosovskog tima Ujedinjenih nacija (uključujući ILO, IOM, OHCHR, UNDP, UN-Habitat, UNICEF i UN Women), podržali su težnje vlade da reformiše kosovski sistem socijalne zaštite i socijalne usluge pomažući u preispitivanju pravnog okvira i razvoju puteva za digitalizaciju, vršeći analizu politike i razvoj kapaciteta i radeći sa civilnim društvom na poboljšanju pružanja određenih usluga: Vlada je, uz podršku Tima UN-a na Kosovu izradila nacrt novog Zakona o socijalnim i porodičnim uslugama; Zakon o strancima; i Zakon o licima sa ograničenim sposobnostima; što predstavlja dobar napredak u zakonodavnoj agendi za 2023. godinu.

Razvoj ključnih podzakonskih akata za sprovođenje Zakona o zaštiti dece omogućio je stvaranje novih mehanizama za prava deteta na lokalnom nivou kroz uspostavljanje timova za prava deteta u jedanaest opština. (COR 16.2) Oko 170 službenika unapredilo je kapacitete za planiranje socijalne zaštite i pružanje socijalnih usluga prema novom zakonskom okviru.

Slično, kapaciteti pružanja usluga su ojačani u okviru centara za socijalni rad uz angažovanje 40 UN volontera; u 12 centara za rehabilitaciju u zajednici koji pružaju multidisciplinarnе usluge za decu, adolescente i omladinu sa smetnjama u razvoju; i prihvatilišta koja zajedno opslužuju do 850 preživelih i njihovu decu. Kao rezultat toga, 349 dece sa smetnjama u razvoju (221 devojčica) je direktno koristilo usluge rehabilitacije, dok su njihovi roditelji i staratelji (292 žene i 55 muškaraca) povećali svoje kapacitete za razvoj svoje dece. Mobilni timovi za prava deteta identifikovali su 71 dete (34 devojčica, 37 dečaka) na ulici i 40 roditelja koji su upućeni u centre dnevne nege i programe roditeljstva.

Oko 8.290 porodica koje žive u ekstremnom siromaštvu (3.834 od kojih domaćinstva na čelu sa ženama, i 859 manjinskih domaćinstava) koristilo je inovativnu šemu vaučera u svih 38 opština, dok je još 2.019 porodica (od kojih su 1.029 sa ženama na čelu) koristilo podršku komunalnih usluga. Četiri mobilne klinike pomogle su preko 918 starijih, žena i mladih u ruralnim područjima sa preko potrebnim socijalnim, pravnim i zdravstvenim uslugama. 16 migranata i interno raseljenih lica je dobilo pomoć da se dobrovoljno vrate u zemlju porekla i reintegrišu u svoje domove (COR 10.7), a trajna rešenja ponuđena su za 35 porodica (179 pojedinaca) koje su odabrale da se vrate na Kosovu. Unapređeni su kapaciteti vlasti koje upravljaju prihvatnim centrom, koji pruža smeštaj i osnovne usluge migrantima, adresirajući tako sve veći broj dolazaka duž zapadno balkanske rute. Uspostavljena je i pristupačna info linija za povezivanje migranata sa neophodnim resursima.

Uz pomoć UN-a, Ministarstvo finansija, rada i transfera je razvilo pet administrativnih uputstava, koja otvaraju put za digitalizovano upravljanje slučajevima za pružaoce socijalnih usluga kako bi se zamenio postojeći sistem praćenja dokumenata. Slično, Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture je uz pomoć UN izradilo Studiju izvodljivosti za adekvatno socijalno stanovanje, koja će služiti kao okvir za razvoj održivog socijalnog i pristupačnog programa za stanovanje (COR 11.1, 11.3, 11.5, 11.7, 11.4, 11.b, 11.c).

Podsticanje zelenih inovacija: Program podsticaja vodi mala preduzeća ka održivom uspehu!

UNDP je 2022. godine predstavio svoj program BOOST x Kosovo kako bi 50 malih i srednjih preduzeća iz celog Kosova ponudio priliku da iskoriste tromesečni podsticajni program, sticanjem leaderskih, poslovnih znanja i veština i za zelenu transformaciju. 15 odabranih preduzeća takođe je dobilo grantove do 20.000 evra za podršku inovativnim rešenjima. To uključuje tehnike upravljanja otpadom u poljoprivredi i proizvodnji hrane, ekološku i zelenu proizvodnju, primenu pametnog parkiranja, smanjenje povrata e-trgovine korišćenjem veštačke inteligencije, kao i digitalnu modnu proizvodnju za rešavanje prekomerne potrošnje i prekomerne proizvodnje.

Havusha i njena ćerka adolescentkinja, Erblina, izabrane su za šestomesečni program ubrzanja za implementaciju svog projekta, Greenery, koristeći otpad iz organske proizvodnje za proizvodnju pristupačnih i održivih sertifikovanih organskih začina. Kao jedna od prvih žena na Kosovu koja koristi nedrvne šumske proizvode i kao vlasnica jednog od retkih preduzeća na Kosovu sa organskim sertifikatom, Havusha je osnovala 99Lule, zajedno sa još oko 50 žena koje prodaju lekovito i aromatično bilje. 99Lule proizvodi se prodaju u supermarketima, apotekama i restoranima širom Kosova i izvoze u Evropu.

„Naša kompanija je porasla na mnogo načina. 50% naših dnevnih operacija sada se napaja solarnom energijom i od tada naši računari za energiju su se smanjili.”

Havusha,
osnivač kompanije 99Lule i korisnik
šestomesečnog programa ubrzanja

Fotografija: Rina Abazi za UNDP 2022

Prioritetna oblast 3: Održiv ekonomski razvoj

Predvođen od UNDP sa UN-Habitatom uz učešće
FAO, ILO, IOM, UNEP, UNICEF, UN Women, UNV, SZO

Doprinosi unapređenju uslova rada (COR 8.8.2), Tim UN-a na Kosovu (uključujući FAO, ILO, UNDP i UN Women) je podržao razvoj dokumenata politike, pružio usluge izgradnje kapaciteta i sproveo kampanje za podizanje svesti: Politika je uspešno izrađena u vidu Strategije razvoja Inspekcije rada 2023–2027; pored toga, napredovali su nacrti zakona o bezbednosti i zdravlju na radu i o inspekciji rada sa potencijalom za usvajanje u 2023. godini. 200 predstavnika različitih zanimanja izgradilo je kapacitete za prevenciju seksualnog uznemiravanja i za porodične politike na radnom mestu, podržavajući mehanizme prevencije. 38 lokalnih aktera iznelo je izazove i zabrinutosti na svojim radnim mestima kroz direktnu interakciju sa Ombusmanom, što je dovelo do izveštaja Ombudsmana o istraživanju o seksualnom uznemiravanju na javnim i privatnim radnim mestima. Univerzitet za biznis i tehnologiju i Pricewaterhouse Coopers pridružili su se zajednici od preko 7.000 biznisa širom sveta kao dva nova potpisnika Principa osnaživanja žena. Sedam kompanija iz privatnog sektora menja svoju internu politiku i praksu kako bi radna mesta bila pogodna za porodicu pružanjem boljih uslova rada i beneficija za 656 zaposlenih, što se očekuje da će pomoći u smanjenju rodnog jaza (COR 5.4.1). Potrebno je više vremena da se primete veća poboljšanja u uslovima rada. Da bi doprinelo smanjenju visoke stope mladih koji nisu obuhvaćeni obrazovanjem, zaposlenošću ili obukom (NEET) (COR 8.6.1), koji je trenutno na 32%, članovi ekipe UN na Kosovu (uključujući ILO, UNDP, UNICEF) su pružili tehničku podršku u izradi nacrti, implementaciji i pružanju usluga, i pokrenuli inovativne programe stažiranja i mentorstva.

7 kompanija iz privatnog sektora
posvećene su radnim mestima
pogodnim za porodicu

1.500 korisnika imalo je
koristi od aktivnih mera
tržišta rada

60 hektara zemlje
pošumljeno sa 180.000
sadnica

Agencije Ujedinjenih nacija pružile su visoko specijalizovanu tehničku podršku vladi za pripremu prvog kosovskog plana za implementaciju garancija za mlade, koji je vlada odobrila 2022. godine i očekuje se da će početi da se sprovodi 2023. godine, kao i za izradu strategije tržišta rada i zapošljavanja 2023–2028. Aktivne mere tržišta rada koje je sprovela Agencija za zapošljavanje uz tehničku pomoć UN dostigle su oko 1.500 korisnika i to uglavnom iz osetljivih grupa. 220 mladih – 10% iz nevećinskih zajednica i 5% sa invaliditetom – završilo je stažiranje kroz Kosovo Generation Unlimited; Za 30% svih pripravnika ponuđen je posao sa punim radnim vremenom na kraju njihovog zapošljavanja. 9.401 mladih tražilaca zaposlenja i 532 poslodavca registrovano je na K-GenU online platformi razvijenoj da spoji mlade ljude koji traže radno iskustvo sa kompanijama, civilnim društvom i javnim institucijama.

Dugotrajni naponi zastupanja i stalni rad na poboljšanju politike pozitivno su uticali na pristup žena ekonomskim resursima. Primetili smo neznatna poboljšanja u udelu žena vlasnica imovine (COR 1.4 i 5.a.1-b) i udelu preduzeća koje vode žene tokom poslednjih godina sa 17% i 11% u 2019. na 19% odnosno 13% u 2022. Ovo je podržano obezbeđivanjem početnih grantova za 82 žene vlasnice preduzeća za proširenje svog poslovanja.

Što se tiče zelene i digitalne agende i klimatske otpornosti, UN agencije, uz tehničko rukovođenje UNDP-a, podržale su funkcionalizaciju Kosovskog saveta za klimatske promene, izradu prvog zakona o klimatskim promenama koji uvodi dobrovoljne nacionalno određene doprinose (COR 13.2.1) i izradu Mape puta za kružnu ekonomiju, koja je objavljena u martu 2023. godine, izrađujući kurs za održiviju budućnost.

Na opštinskom nivou, UN agencije su istražile oblasti za kreiranje sistema podataka o emisijama, poboljšanje planiranja investicija i pilot intervencije koje smanjuju emisije uključujući pružanje podrške dvema opštinama u njihovom razvoju Lokalnih akcionih planova za kvalitet vazduha. Podržano je 50 preduzeća da prigle zelenu tranziciju kroz partnerstvo sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj.

Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine je podržano najboljim praksama održivog turizma finalizaciju Strategije za turizma Kosova za 2022–2025, postavljanju novih pešačkih ruta i stvaranju javno-privatnog dijaloga o potencijalnoj zelenoj šemi, identitetu turističkog brenda i korišćenju komunikacija za oživljavanje turističkog sektora.

U cilju unapređenja sektora šumarstva (COR 15.1.1 i 15.2.1), Tim UN-a na Kosovu je, sa tehničkim rukovodstvom FAO, pružio podršku Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja kroz revizije zakonskog okvira, jačanje kapaciteta, kampanje podizanja svesti i podršku u opremi: Primena kosovskog informacionog sistema o šumama omogućila je prikupljanje podataka razvrstanih po polu, dok je podizanje svesti podržalo zaštitu i održivo korišćenje šuma. Obezbeđivanje veće opreme i alata za nadzor omogućilo je suzbijanje nelegalnih šumarskih aktivnosti. Ministarstvo je uz pomoć Tima UN-a na Kosovu pošumlilo oko 60 hektara (ili oko 180.000 zasađenih sadnica). Ministarstvo je takođe razvilo kapacitete za zdravlje šuma i laboratoriju za šume, izvršilo inventarizaciju za izradu višenamenskih planova gazdovanja šumama i identifikovalo potrebe za razvojem kapaciteta za upravljanje šumskim požarima i divljim životinjama. 120 ljudi je obučeno kako da pravilno koriste šumske proizvode i razvijaju svoje lance vrednosti.

Oснаživanje kosovskih zajednica: Volonteri UN-a pokreću održive promene iznutra

Na Kosovu, UN angažuje članove zajednice da podrže projekte zajednice: njih 64 samo u 2022. (85% žena, 15% pripadnika nevećinske zajednice). Ovo je kosovsku grupu učinilo jednim od najvećih kontingenata dobrovoljaca zajednice UN u Evropi. Volonteri stiču direktno iskustvo saradjujući sa lokalnom upravom i drugim lokalnim zainteresovanim stranama, doprinoseći oblastima socijalnog rada i pružanja usluga u zajednici, socijalne kohezije, klimatskih promena, kulturnog nasleđa, zaštite dece i prava i osnaživanja žena. S druge strane, oni su u stanju da imaju dugoročan lokalni uticaj.

Anita Shabani je želela da stekne direktno razvojno iskustvo. Kao volonter zajednice UN-a, Anita je postigla ovaj cilj podržavajući FAO-ov program šumarstva. U ovoj ulozi, Anita pomaže u jačanju upravljanja šumama u svojoj zajednici, poboljšavajući život na selu i podržavajući rodnu inkluziju i integraciju. Štaviše, kao žena sa invaliditetom, Anita koristi svoju poziciju volontera zajednice UN-a da se zalaže za prava osoba sa invaliditetom i gradi mostove unutar zajednice, promovirajući razumevanje osoba sa invaliditetom, ograničene i demonstrirajući kapacitete ljudi poput nje da doprinesu razvoju njihove zajednice.

„Uprkos svojoj ograničenoj sposobnosti, polu ili poreklu, znam da sam veliko bogatstvo za svet.”

Anita Shabani
Volonterka UN-a

Fotografija: Ergin Hajredini za FAO 2022.

Prioritetna oblast 4: Socijalna kohezija

Predvođeni IOM-om sa UNICEF-om uz učešće OHCHR, UNDP, UNFPA, UN Women

Ključni indikatori socijalne kohezije pokazali su značajna poboljšanja u 2022. godini. Prema anketi Pulsa javnosti, manje ljudi se osećalo diskriminisanim tokom prethodnih šest meseci (COR 10.2.1) u 2022. (4,2% i žena i muškaraca) nego 2019 (11% ukupno, sa 9,5% žena i 12,5% muškarci). Slično tome, nešto više ljudi danas nego pre tri godine veruje da odnosi između kosovskih Albanaca i kosovskih Srba „nisu tako napeti“ ili „uopšte nisu napeti“ (COR 16.b.1): 21% u 2022. (K-Albanci 21,3%, K-Srbi 25% i K-ostale zajednice 15%) u odnosu na 20% u 2019. (K-Albanci 21%, K-Srbi 13% i K-ostale zajednice 14%).

Tim UN-a na Kosovu (uključujući IOM, UNDO, UNFPA, UNICEF i UN Women) je intenzivno radio na promovisanju dijaloga i interakcije među zajednicama kako bi se izgradilo poverenje i, na ovaj način, doprinelo socijalnoj koheziji između zajednica na Kosovu i regionu Zapadnog Balkana. Tim UN-a na Kosovu je omogućio više inicijativa međuetničke zajednice, posebno usmerene na mlade ljude. Omladinski kampovi i drugi interaktivni programi vezani za izgradnju mira, govor mržnje, ljudska prava i kritičko mišljenje okupili su više od 5.000 mladih ljudi različitih etničkih grupa. Učesnici su bili u mogućnosti da dovode u pitanje zajedničke pretpostavke, da se pozabave pričama koje izazivaju podele i da konstruišu sopstvene identitete na otvoren način, izvan etnonacionalnih stereotipa.

Fotografija: Arben Llapashitca za UNDP 2022.

Manje građana se osećalo diskriminirano u 2022 (4,2%) nego u 2019 (11%)

ukupno 71.000 korisnika platforme za učenje jezika VocUp koju sponzorišu UN

5.000 mladih angažovano u programima UN za izgradnju mira i ljudska prava

Pozitivan uticaj takvih aktivnosti je multipliciran kroz stvaranje regionalne, prekogranične sinergije kroz projekat Mladi za inkluziju, jednakost i poverenje podržan od strane Fonda za izgradnju mira generalnog sekretara. 150 mladih ljudi sa Kosova i sa Zapadnog Balkana okupilo se na 4. Omladinskoj skupštini Ujedinjenih nacija u junu, u saradnji Misije UN-a na Kosovu i Tima UN-a na Kosovu, kako bi razgovarali o izazovima vezanim za mlade, mir i bezbednost u digitalnoj eri. Ne samo da je Skupština pružila mogućnosti za saradnju među mladim kreatorima promena širom Zapadnog Balkana, već je i otvoreno podržala aktivno uključivanje devet mladih zagovornika za ograničene sposobnosti. Pretvaranje bivše biblioteke u novi interdisciplinarni prostor za saradnju za umetnost, obrazovanje i programe u zajednici („Centar za narativne prakse“) nastavlja da pruža široku priliku za međuetničku interakciju. U međuvremenu, preko 71.000 pojedinačnih korisnika se registrovalo na platformi za učenje jezika VocUp, pokazujući svoju posvećenost i spremnost da komuniciraju na jednom od dva zvanična jezika Kosova (preko 8.500 novih korisnika u 2022.), dok je angažovanje profesora od strane Tim-a UN-a tokom 2022. godine obezbedilo drugu godinu rada Studijskog programa balkanistike na Univerzitetu u Prištini, koji podučava buduće jezičke stručnjake iz svih zajednica. Zajednički napori međunarodne zajednice u zagovaranju koje je predvodio Tim UN-a rezultirali su ponovnim uspostavljanjem Komisije za verifikaciju diploma sredinom decembra 2022. godine, što je ključni korak u obezbeđivanju pristupa obrazovanju i zapošljavanju nevećinskih zajednica.

Socijalnu koheziju je takođe ojačao Tim UN-a na Kosovu (uključujući IOM, OHCHR i UNDP) kroz negovanje građanskog angažmana i pružanje mogućnosti za pomirenje. UN entiteti nastavili su da se angažuju u oblasti nestalih osoba. Njihova strateška saradnja sa Komisijom za nestala lica 2022. godine rezultirala je poboljšanjem unutrašnjeg upravljanja. Podrška je pružena udruženjima porodica nestalih lica sa ciljem da se obe zajednice okupe oko zajedničkog interesa i da se obezbedi put za pojačanu saradnju sa institucionalnim mehanizmima i međunarodnim partnerima.

“Nekoliko albanskih reči omogućava rušenje početnog nepoverenja i potencijalnih zidova.”

Bibliotekarka iz srpske zajednice na Kosovu Ivana Stevanović uči albanski preko platforme VocUp koju podržava IOM.

Zaštita kulturnih i verskih objekata i nematerijalnih običaja i tradicija koji predstavljaju bogato multietničko nasleđe Kosova podržana od strane Tima UN-a na Kosovu, uz tehničko rukovodstvo UNDP-a, dodatno je doprinela jačanju poverenja među zajednicama kroz radove očuvanja baštine, multietničke restauratorske kampove, razvoj veština i promotivnih aktivnosti. 2022. godine, jedanaest lokacija širom Kosova je rehabilitovano za potrebe zajednice, što je doprinelo očuvanju važnog kulturnog nasleđa; još deset će biti završeno 2023. godine. Vraćanje istaknutosti i korišćenje u zajednici važnih spomenika kao što je „Sahat Kula“ iz 19. veka u srcu Prištine, i sanacija i pravoslavnog i muslimanskog groblja u Mitrovici ukazuju na važnu ulogu koju nasleđe može da odigra u očuvanju različitih tradicija i stvaranju ponosa na ujedinjujuće zajedničko nasleđe. Ovi efekti su ojačani kroz multietničke restauratorske kampove za studente sa 10 UN volontera u zajednici, i razvoj veština o rukotvorinama i nematerijalnom kulturnom nasleđu za 350 učesnika (90% žena; 50% nevećinskih zajednica), kao i studijskim posetama od više od 300 učesnika (40% žena i devojaka; 15% nevećinskih zajednica). Više od 140 učesnika (40% devojaka; 85% nevećinskih zajednica) proširilo je svoje znanje o romskom jeziku i kulturi. U centralnom Kosovu, korišćenje kulturnog nasleđa za podsticanje turizma i kao pokretača društveno-ekonomskog razvoja, dovelo je do inicijativa za oživljavanje Janjeva, sela sa dugom istorijom multietničnosti.

Civilno društvo preuzima odgovornost: Nezavisna procena ljudskih prava utire put promenama

Kancelarija UN za ljudska prava na Kosovu (član UNKT-a i integrisana u Misiju UN na Kosovu) razvila je kapacitete aktera civilnog društva za praćenje, analizu i izveštavanje o zabrinutostima u vezi sa ljudskim pravima na Kosovu. U 2022. godini, Mreža za ljudska prava – koalicija lokalnih organizacija – preuzela je značajniju ulogu u praćenju i analizi situacije na Kosovu. 37 organizacija pripremiло je četvrti izveštaj o pitanjima ljudskih prava, jedini izveštaj ove vrste koji vode kosovske organizacije.

Izveštaj predlaže preporuke za zakonodavne promene, ulogu institucija i najbolju institucionalnu praksu u širokom spektru pitanja ljudskih prava – zabrana torture, prava ličnosti i života, humano postupanje, sloboda, bezbednost ličnosti, pravo na suđenje, delotvorni pravni lekovi, sloboda izražavanja i mišljenja, mirno okupljanje, sloboda udruživanja i sloboda uverenja, savesti i veroispovesti. Ova pažnja posvećena pitanjima ljudskih prava dovela je do razmišljanja javnosti i vlade o ovim pitanjima. Popunjavajući kritičnu prazninu u praćenju i izveštavanju, ovo utire put promenama na Kosovu, vođenim od strane civilnog društva i samih članova zajednice.

“Ovaj izveštaj popunjava kritičnu prazninu.”

Marigona Shabiu
Izvršni direktor, Inicijative mladih za ljudska prava, član Mreže za ljudska prava

Prioritetna oblast 5: Rodna pitanja, osnaživanje i podaci

Predvođeni od strane UN Women sa UNFPA uz učešće IOM, OHCHR, UNDP, UN-Habitat, UNHCR, UNICEF

U 2022. godini načinjeni su napreci u pogledu ključnih indikatora učinka o osnaživanju i promenama u ponašanju, posebno rodnoj ravnopravnosti i ispunjavanju osnovnih prava i građanskih obaveza nosilaca prava. Procenat osoba starosti 15–49 godina koji navode da je nasilje u porodici opravdano smanjen je sa 33% žena i 15% muškaraca na 25% žena i 12% muškaraca. Slično tome, broj podnetih pritužbi za nasilje u porodici (COR 5.2.1) porastao je za 21% (2.793 slučaja u 2022. godini, u odnosu na 2.198 u 2019.). Ovo se može odraziti na porast prijavljivanja, što bi ukazivalo na povećano osnaživanje i pozitivne promene ponašanja među žrtvama nasilja u porodici.

Tim UN-a na Kosovu (uključujući IOM, OHCHR, UNDP, UNFPA, UN-Habitat, UNHCR i UN Women) je podržao civilno društvo i osnažio ugrožene grupe da bolje učestvuju, traže svoja prava i sprovode građansku odgovornost. Kosovske organizacije civilnog društva dobile su podršku da sprovode projekte u korist implementacije Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena, Zaključna zapažanja, Istanbulske konvencije i drugih instrumenata ljudskih prava, uključujući one koji imaju za cilj osnaživanje žena i devojčica koje su doživele diskriminaciju ili nasilje. Kroz intervencije Tima UN-a na Kosovu, adolescenti i mladi su imali koristi od obuka sticanja veština za rad, život i građansko angažovanje, kao i obuke o rodnoj ravnopravnosti i ljudskim pravima, uključujući seksualno i reproduktivno zdravlje i prava. Sve u svemu, oko 15.000 adolescenata i mladih je bilo opremljeno znanjem i veštinama zastupanja kako bi odgovorilo na svoje potrebe i prava, kao i na prava svojih zajednica i povećalo njihov angažman i učešće u procesima donošenja odluka u zajednici.

Nasilje u porodici se smatra manje prihvatljivim i prijavljeno je češće nego ranije

15,000 mladih ljudi obučeni da se zalažu za svoje potrebe i da se uključe u procese donošenja odluka u zajednici

60% učenika se oseća slobodnije da govori o rodnoj diskriminaciji

Studija UNDP-a iz decembra 2022. o stavovima mladih prema rodnim stereotipima i društvenim normama naglašava važne rodne razlike u stavovima.

Stavovi mladih prema polu i socijalnim normama
Skeniraj ovde

Da bi se povećala svest i znanje o rodno zasnovanom nasilju, oko 300.000 ljudi je obuhvaćeno kampanjom „16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja“, uz podršku Tima UN-a u partnerstvu sa javnim i privatnim preduzećima i civilnim društvom. Pet velikih kampanja za podizanje svesti na društvenim medijima o rodno odgovornim porodičnim politikama i Direktivi EU o ravnoteži između posla i privatnog života tokom cele godine organizovano je sa partnerima za implementaciju, dostižući preko 1,5 miliona prikaza. Za 1.038 migranata ponuđene su direktne usluge UN (procedure registracije, prevod, smeštaj, hrana, odeća, medicinska nega i psihosocijalna podrška).

Kao deo napora za praćenje i izveštavanje, kosovske institucije, uz podršku Tima UN-a na Kosovu (uključujući IOM, UNDP, UNFPA, i UNICEF, UN-Habitat i UN Women), sve više generišu informacije, dokaze i podatke za informisanje o prioritetima Kosova i razvoju politike u skladu sa COR. Agencije UN-a su, podržavajući proces izrade Nacionalnog plana razvoja 2030 kroz tehničku ekspertizu, pružili ekspertizu tehničkih podataka kako bi pomogla u izradi sveobuhvatnog okvira za praćenje i podržao uključivanje mladih kroz konsultacije. Štaviše, agencije UN-a su nastavile da unapređuju sistem praćenja prava deteta kroz tehničku i finansijsku podršku Kosovskoj agenciji za statistiku, Kancelariji za dobro upravljanje i resornim ministarstvima sa fokusom na poboljšanje procesa izveštavanja podataka o deci i dostupnosti podataka.

Kao rezultat toga, preduzeti su prvi koraci za razvoj platforme za praćenje stanja sa decom, čiji završetak se očekuje 2023. godine.

Uz podršku Tima UN-a, završena je sveobuhvatna procena sistema civilne registracije i vitalne statistike Kosova, a Kosovska agencija za statistiku izradila je operativne smernice za prikupljanje relevantnih podataka (informacije o rođenju, smrti i uzroku smrti, braku i razvodu). Oba dokumenta su potvrđena sa zainteresovanim stranama i potpisan je MOR između Agencije za statistiku i Agencije za civilnu registraciju; ojačani podaci o stanovništvu i mobilnosti ljudi su od vitalnog značaja za izračunavanje širokog spektra ciljeva i indikatora zasnovanih na populaciji u COR 16.9, 17.18, 17.19.2. Tim UN-a na Kosovu je takođe identifikovao primarne faktore koji doprinose usamljenosti kod starijih ljudi, sa rezultujućim preporukama koje predstavljaju platformu za zagovaranje radi kreiranja politike i finansiranja usluga podrške starijim osobama.

Fotografija: ©UN-Habitat 2022

Podrška partnerstvima i finansiranju Agende 2030.

Zbog nerešenih pitanja statusa, Kosovo nema koristi od multilateralnih fondova UN-a kao što su mehanizmi finansiranja povezani sa Globalnim fondom za životnu sredinu (GEF), Samitom UN-ovih sistema hrane ili Samitom o transformaciji obrazovanja. Stoga, status Kosova rizikuje da ometa globalne ambicije da se niko ne ostavi po strani. Ipak, Tim UN-a na Kosovu je u 2022. godini dodatno konsolidovao i diverzifikovao svoja partnerstva kako bi pomogao ubrzanju ostvarivanja Agende 2030. Takođe je uspostavljeno i nekoliko inovativnih novih partnerstava.

Institucionalna partnerstva

Saradnja sa Kancelarijom za strateško planiranje premijera i stalna podrška Tima UN na Kosovu Savetu za održivi razvoj u Skupštini doprineli su uspešnoj integraciji COR-a ne samo u vladin Nacionalni plan razvoja 2030. već i u ključne sektorske strategije kao što su Strategija obrazovanja 2022-2026. i Strategija za unapređenje prava zajednica Roma i Aškalija 2022-2026. Nedavno obnovljen uz podršku Tima UN-a na Kosovu, Savet za održivi razvoj će pomoći da se obezbedi nadzor Nacionalnog plana razvoja. U toku su razgovori sa Skupštinom o razvoju SDG Data Hub-a (Centra za podatke COR) i SDG Dashboard-a (Nadzorne tačke COR) koji će, kada budu uspostavljeni, poslužiti za bolje praćenje napretka Kosova ka postizanju COR. Takođe, Savet za klimatske promene je operacionalizovan sa ciljem da pomogne Kosovu da krene ka smanjenju emisije gasova sa efektom staklene bašte i povećanju obnovljivih izvora energije.

Kao rezultat zagovaranja ključnih prioriteta COR-a, vlada je donela određene ključne odluke o raspodeli budžeta, kao što je povećanje potrošnje na rano obrazovanje za 2023. godinu za 5,8 miliona evra. Kosovo Generation Unlimited, vodeća platforma javno-privatnog partnerstva za veštine i zapošljavanje mladih, dobila je veliki podsticaj 2022. godine, sa novim modelom implementacije koji je operacionalizovan pod rukovodstvom Ministarstva finansija, rada i transfera radi povećanja i sufinansiranja plaćenog stažiranja, mentorstva i obuke za 10.000 mladih ljudi u naredne dve godine i pozitivno doprinosi smanjenju NEET mladih (COR 8.6.1) na Kosovu. Uz podršku Tima UN-a na Kosovu, u julu 2022. Vučitrn je postao prva opština na Kosovu koja je predstavila dobrovoljni lokalni pregled implementacije COR, na osnovu informacija prikupljenih od stanovnika u vezi sa društvenim, ekološkim i ekonomskim potrebama i izazovima.

Netradicionalna partnerstva

Novi putevi za promovisanje COR otvoreni su kroz blisku saradnju sa Manifestom 14, festivalom savremene umetnosti Evropskog nomadskog bijenala, koji ima za cilj da obezbedi dinamičnu platformu za kulturnu razmenu u Evropi. Između jula i oktobra, uz podršku Tima UN-a na Kosovu, otvoreni su delovi prekinute železničke pruge Priština-Beograd kao instalacija zelenog koridora od 1.300 metara, kao vizuelno izlaganje zajednica kroz bezbednije i inkluzivnije korišćenje javnog prostora. Transformacija napuštene javne biblioteke u Prištini u Centru za narativnu praksu obezbedila je interdisciplinarni prostor za ljude iz svih zajednica. Prostor je otvoren i besplatan za kreativne ljude različitih kulturnih i akademskih oblasti kao prostor za saradnju i sastanke, dok organizacije mogu koristiti prostor za svoje događaje i okupljanja. Tim UN-a na Kosovu je takođe podržao Autostrada Biennale i međunarodni festival dokumentarnog i kratkometražnog filma Dokufest u Prizrenu.

Zajedno sa Kosovskim fudbalskim savezom, opštinom Priština, Fondacijom UEFA, Olimpijskim komitetom Kosova i predsednicom Osmani, podrška Tima UN-a na Kosovu multietničkom ženskom fudbalskom klubu „KFV Priština“ promovisala je osnaživanje devojaka, fizičko zdravlje i emocionalno blagostanje kao i društveni razvoj. Učešće mladih žena i devojaka iz svih etničkih zajednica na Kosovu je za četiri godine poraslo za 300%. Broj sertifikovanih žena sudija porastao je sa 8 na 20.

Zagovaranje kroz promociju i obeležavanje „Međunarodnih dana“ i međunarodnih i lokalnih kampanja

Tim UN-a na Kosovu organizovao je kampanje i inicijative okupljajući partnere širom Kosova u obeležavanju posebnih dana. Kroz saradnju sa aktivistima za prava žena i liderima na Kosovu, Misijom UN na Kosovu i Timom UN-a na Kosovu, Globalni otvoreni dan 2022. (Global Open Day 2022) pružio je ženama platformu da se čuju pod temom „Rušenje barijera i izgradnja mira: Unapređenje učešća žena u političkim procesima.“ U oktobru je 20 mladih ljudi sa Daunovim sindromom proslavilo Dan UN zajedno sa pripadnicima Tima UN-a na Kosovu i UNMIK-a, ističući značaj različitosti i inkluzije. Kampanja 16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja, koju je organizovalo Ministarstvo pravde uz podršku Tima UN-a na Kosovu, obuhvatila je ukupno 120 događaja širom Kosova 2022. godine. Oktobarski forum visokog nivoa o ženama, miru i bezbednosti koji je inicirala predsednica Osmani uz podršku Tima UN-a na Kosovu okupio je preko 500 učesnika iz 36 zemalja i generisao preko 5 miliona interakcija na društvenim mrežama. Podigao je svest o važnom doprinosu žena i devojčica mirovnim i bezbednosnim procesima. U cilju poboljšanja pristupa informacijama, Tim UN-a na Kosovu je takođe podržao Udruženje novinara Kosova da dodeli nagradu za borbu protiv korupcije i nagradu za novinara za 2022.

“Nijedan mirovni proces ne može biti uspešan ako je polovina društva ostavljena po strani.”
President Vjosa Osmani

Partnerstva sa privatnim sektorom

Partnerstva sa privatnim sektorom dovela su do toga da su se Univerzitet za biznis i tehnologiju i PricewaterhouseCoopers pridružili zajednici od preko 7.000 preduzeća širom sveta kao dva nova potpisnika Principa osnaživanja žena. Sedam kompanija iz privatnog sektora menja svoju internu politiku i praksu ka tome da postanu radna mesta pogodna za porodicu pružanjem boljih uslova rada i beneficija za 656 zaposlenih, što se očekuje da će pomoći smanjenju rodnog jaza. Kroz partnerstvo sa Raiffeisen bankom, Evropskom bankom za obnovu i razvoj i Međunarodnim aerodromom Limak, podržan je razvoj veština i osnaživanje mladih, unapređivanje socijalne inkluzije dece sa smetnjama u razvoju, promovisanje ranog razvoja dece i osnaživanje kosovskih devojaka i žena u STEM/inženjeringu. Innovation Centre Kosovo je podržao BOOST x Kosovo i preko njega je odabrao 50 malih i srednjih preduzeća za učešće u programu podsticaja, sa potencijalom da ponudi Kosovu inovativna rešenja za zelenu tranziciju i održivost.

Ključni rezultati inovativnih partnerstava i napora zagovaranja

Obezbeđeno je 10.000 plaćenih stažiranja za Kosovo Generation Unlimited 2023-2024.

Mobilizacija budžetskih izdvajanja od **5,8 miliona evra** za obrazovanje u ranom detinjstvu

7 kompanija iz privatnog sektora koje promovišu uslove rada pogodna za porodicu za 656 zaposlenih

Prvi kosovski volonterski lokalni pregled pokazuje kako opštine mogu da prate napredak u cilju održivog razvoja na lokalnom nivou

Prištinski Centar za narativne prakse pruža prostor za saradnju i sastanke za sve zajednice

Za četiri godine broj mladih žena i devojaka koje igraju fudbal povećan je za tri puta.

Rezultati zajedničkog rada UN-a: Koherentnost, efektivnost i efikasnost UN-a

Koordinatorica UN-a za razvoj je 2022. godine u cilju efikasnog odgovora omogućio među-stubnu saradnju između rezidentnih i nerezidentnih agencija. Sprovedenje okvira saradnje obezbedile su Grupe za rezultate kojima su kopredsedavali šefovi agencija UN-a koji su obezbedili agilnost, usklađenost sa prioritetima vlade i sposobnost da se odgovori na potrebe u razvoju. Zajednički upravni odbor, kojim ko-predsedava koordinator UN-a za razvoj sa premijerom, sastavljen od ministara i šefova Tima UN-a na Kosovu, nastavio da pruža smernice, nadzor, praćenje i pregled ukupnog napretka, dok su druge tematske grupe o ljudskim pravima, migracijama i mladima bile podstaknute da podrže ljudska prava svih ljudi, rodnu ravnopravnost i stvaranje bezbednijeg okruženja za povratak. Tim UN-a na Kosovu je sproveo široki akcioni plan sistema UN-a o rodnoj ravnopravnosti, ispunjavajući ili premašujući minimalne zahteve za svih 15 indikatora učinka i rangiran je na globalnom nivou među najuspešnijim timovima UN-a u zemljama kao deo izveštaja o napretku Mladih 2030. (Youth 2030). Koordinatorska grupa za prevenciju seksualne eksploatacije i zlostavljanja proaktivno je podigla svest o podsticanju kulture nulte tolerancije i poboljšanih kapaciteta osoblja UN-a. Strategija poslovanja UN-a je revidirana kako bi se obezbedilo da su programi Ujedinjenih nacija isplativi i efikasni, a da pritom ostanu i uticajni. Tokom godine, 50.239 USD uštede su postignute udruživanjem operativnih aktivnosti. Portal podataka UN-INFO nastavio je da pruža prostor gde donatori mogu da čitaju o razvojnom napretku Tima UN-a na Kosovu i doprinosima donatora. Veb stranica Tima UN-a na Kosovu je sada dostupna na tri jezika, čineći poruke i aktivnosti UN-a istaknute i dostupne svim zajednicama, što je dovelo do skoro 9.000 novih korisnika i 20.000 pretraga od uvođenja nove veb stranice. S obzirom da 84% ljudi na Kosovu nikada nije čulo za COR (Puls javnosti 23. novembra 2022.), veb stranica pruža važan mehanizam za zagovaranje.

Kroz zajednički program Bezbednost i zdravlje na radu (uključujući ILO i UN Women), Tim UN-a na Kosovu je radio sa institucijama, akademskim krugovima, civilnim društvom i ženama preduzetnicama na unapređenju znanja i veština u pogledu bezbednosti i zdravlja na radnom mestu.

Među sportskom zajednicom, donatorima i partnerima u partnerstvu sa Olimpijskim komitetom Kosova podignuta je svest o prevenciji u sportu. Tim UN-a na Kosovu (uključujući INDP, UNFPA i UN Women) je učestvovao u revolucionarnom regionalnom projektu, Mladi za inkluziju, jednakost i poverenje, podižući svest o ljudskim pravima i pružajući nastavnicima i mladima metodologije intervencije posmatrača koji pomažu u rešavanju govora mržnje i diskriminacije.

Što se tiče socijalne zaštite, zajednička priroda rada Tima UN-a na Kosovu bila je očigledna u podršci jačanju zdravstvenog sistema, gde je saradnja između UNFPA, UNICEF-a, UNOPS-a i SZO dovela do strateškog plana spremnosti i odgovora za upravljanje šokovima, nacrtala plana za univerzalnu zdravstvenu pokrivenost, protokola o upravljanju medicinskim otpadom, operativnog sistema hladnog lanca vakcina, obučeni zdravstvenih stručnjaka i pružanja usluga kućnih poseta ugroženim zajednicama. Napori u korist ekonomskog razvoja uočeni su u unapređenju obrazovanja kao i u zapošljavanju. Zajednički naglasak ILO-a, UNFPA, UNICEF-a i UNOPS-a na poboljšanom sistemu i infrastrukturi obrazovanja koji se poklapa sa naporima ILO-a, IOM-a, UNDP-a, UN-Habitata, UNICEF-a i UN Women na smanjenju rizika koji mogu dovesti do napuštanja školovanja (npr. dečiji rad, uticaji pandemije, nedostatak pristupa potrebnim socijalnim uslugama, ugroženi migranti ostavljeni po strani) rezultiralo je politikom i zakonodavnim okvirom o obrazovanju u ranom detinjstvu, povećanim kapacitetima među nastavnicima osnovnih škola, uključujući i korist inkluzivne nastave, podržan pristup obrazovanju za učenike sa posebnim potrebama, kao i razvoj okvira za praćenje i procenu seksualnog obrazovanja. Pristup dostojanstvenom radu omogućili su ILO, UNFPA i UN Women kroz zalaganje za rodno odgovornu porodičnu politiku, kao i tehničku podršku za izradu nacrtala zakona o bezbednosti i zdravlju na radu u skladu sa međunarodnim standardima i direktivama EU. Agencije, uključujući ILO, IOM, UNDP, UNICEF i UN Women, udružile su snage na jačanju ekonomskih mogućnosti za najugroženije, uključujući tehničke savete Agenciji za zapošljavanje Kosova i portal za zapošljavanje Kosova, kroz izgradnju aktivnosti koje stvaraju prihod, programiranje zapošljavanja, podršku mikro/malim preduzećima i pružanje mogućnosti obuke i prakse.

Slično tome, napori u korist izgradnje mira i socijalne kohezije okupili su IOM, UNDP, UNFPA, UNICEF i UN Women, da podrže aktivnosti koje okupljaju ljude, podižu svest i podstiču inkluziju, kao što su zaštita i očuvanje kulturnog nasleđa, međuetnički projekti u zajednici, učenje jezika. U isto vreme, napori IOM-a, UNDP-a, UNFPA i UN Women rezultirali su angažovanjem mladih u rukovođenju naporima za izgradnju mira, inicijativama za sprečavanje nasilnog ekstremizma i programima intervencije posmatrača u borbi protiv narativa podela i podrške međukulturnom dijalogu. Zajednički napori FAO, UNDP-a, UN-Habitat-a i SZO uloženi su u korist klimatskih akcija. Lokalni kapaciteti, lokalni klimatski akcioni planovi, sistem upravljanja otpadom i građanski angažman u lokalnoj klimatskoj akciji su ojačani od strane UNDP, FAO, UNDP i SZO su podržali ove mere radeći na smanjenju zagađenja vazduha i klimatskih uticaja na zdravlje, i poboljšanju šumskog ekosistema i sadnje drveća. Kroz svaku prioritetnu oblast, dosledno slanje poruka i koordinisano zagovaranje u korist ljudskih prava, rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena bilo je evidentno u smenama, nakon zagovaranja i podrške koju su dali OHCHR, UNDP, UNHCR, UNICEF i UN Women, za sprovođenje monitoringa u pogledu zaštite ljudskih prava i izveštavanje, razvijanje rodno odgovornog budžetiranja, rodno odgovornih porodičnih politika i porodičnog okruženja na radnom mestu u kompanijama u privatnom sektoru.

Kroz zajedničku posvećenost socijalnoj koheziji i izgradnji mira; mladi kreatori promena; žene, mir i bezbednost; ljudska prava; i raznolikost i inkluzija pokazali su posvećenost UN-a da premosti humanitarne, razvojne i napore na izgradnji mira, što je ilustrovano u zajedničkim pristupima Globalnom danu otvorenih vrata, Skupštine mladih UN-a i Danu UN-a.

Kroz blisku saradnju sa Svetskom bankom u brojnim ključnim sektorima, Tim UN-a na Kosovu je uspeo da stvori sinergiju i iskoristi ekspertizu i resurse IFI.

Ključni sektor angažovanja Svetske banke

Saradnja Svetske banke sa Timom UN-a na Kosovu

Digitalna agenda

Obrazovanje/rani razvoj dece

unicef

Životna sredina

unicef

UNOPS

Zdravstvo, uključujući i odgovor na COVID

Socijalna zaštita

unicef

Transport

Finansijski pregled i mobilizacija resursa

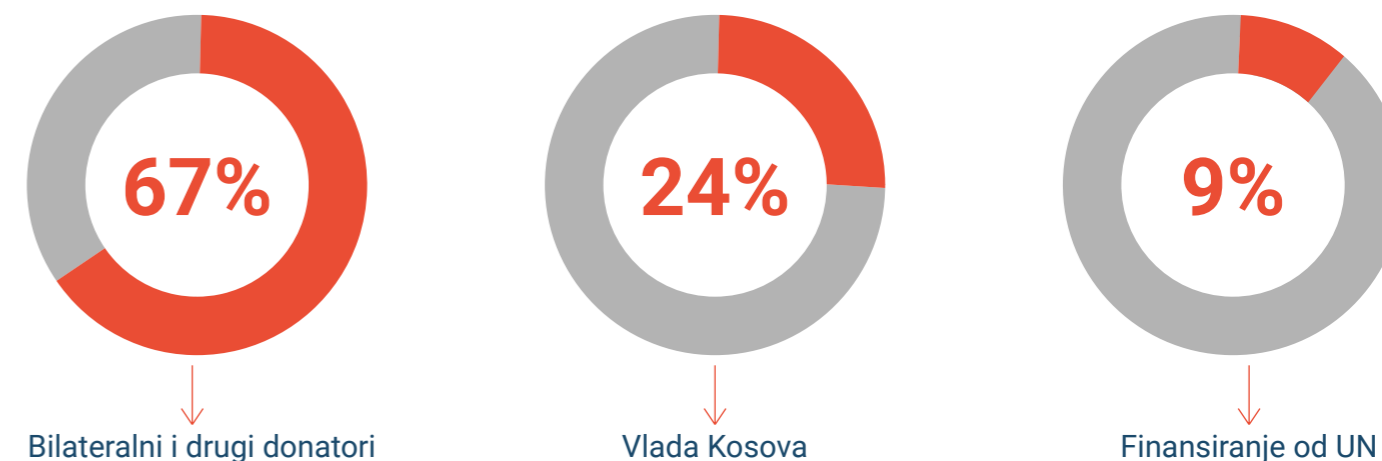
U 2022. godini, u drugoj godini implementacije Okvira saradnje na Kosovu, obezbeđena su raspoloživa sredstva od 43,4 miliona US\$. Ovaj iznos predstavlja značajno povećanje u odnosu na godišnji nivo zajedničkih resursa pre pandemije od približno 20 miliona dolara. Ukupni rashodi za 2022. iznosili su 35,4 milion USD, što odražava stopu isporuke od 82% u pet prioriteta oblasti Okvira saradnje.

Prioritetna oblast 2 „Inkluzivne i nediskriminatorne socijalne usluge i politike“ finansirana je sa oko 52% ukupnog budžeta, zatim prioritetna oblast 3 „Otporan, održiv i inkluzivan ekonomski razvoj“ sa preko 22% i oblast prioritet 4 „Socijalni Kohezija“ sa 13%.

Ukupni raspoloživi budžet i nivo rashoda u 2022.

Prioritetna oblast UN-a	Dostupan budžet	Rashodi	Stepen realizacije
1. Odgovorno upravljanje	\$ 3,977,756	\$ 3,229,703	81%
2. Socijalne usluge i politike	\$ 22,545,107	\$ 18,857,707	84%
3. Održivi ekonomski razvoj	\$ 9,529,949	\$ 7,543,586	79%
4. Socijalna kohezija	\$ 5,471,718	\$ 4,080,921	75%
5. Rodna pitanja, osnaživanje i podaci	\$ 1,898,853	\$ 1,728,574	91%
Ukupan budžet:	\$ 43,423,383	\$ 35,440,491	82%

Izvori sredstava bili su doprinosi bilateralnih i drugih donatora, podele troškova sa vladom Kosova, i jezgra Tima UN-a na Kosovu ili drugih sredstava UN-a. Učešće u nekoliko regionalnih programa (Fond za izgradnju mira, UN Women i regionalni programi UNDP) omogućilo je Timu UN-a na Kosovu pristup regionalnom finansiranju za podršku lokalnim prioritetima. Zahvaljujemo se doprinosu državama članicama na globalnom nivou.

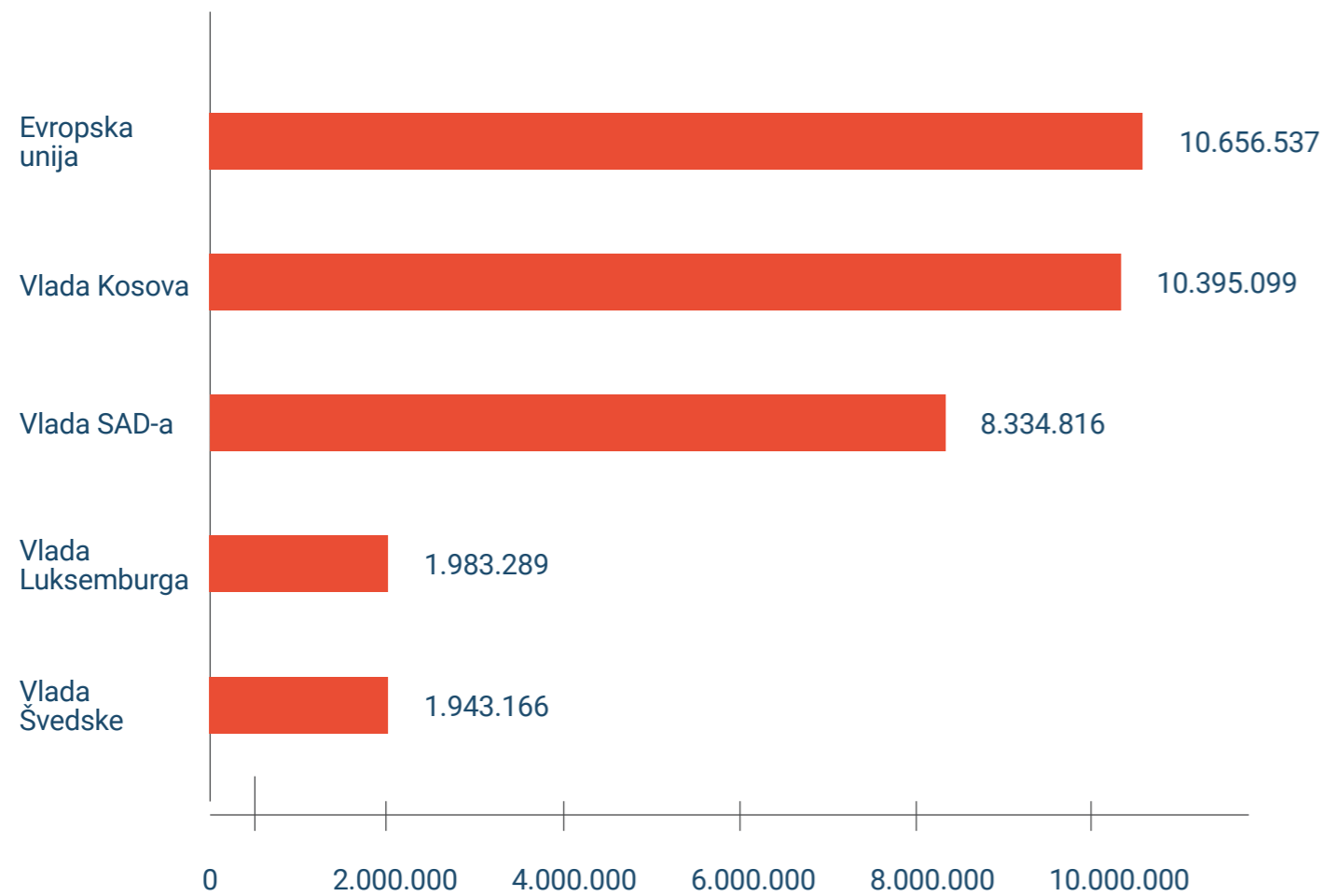
Pregled sredstava za 2022. prema agencijama UN-a

Agencija UN-a	Ukupni raspoloživi budžet	Ukupni izdaci	Stepen realizacije
FAO	\$ 825,000	\$ 750,000	91%
ILO	\$ 362,500	\$ 362,500	100%
IOM	\$ 9,463,045	\$ 5,656,255	60%
OHCHR	\$ 387,253	\$ 387,253	100%
UN-Habitat	\$ 1,644,350	\$ 1,420,180	86%
UNDP	\$ 14,646,976	\$ 11,887,822	81%
UNFPA	\$ 910,760	\$ 870,010	96%
UNHCR	\$ 350,712	\$ 336,515	96%
UNICEF	\$ 6,927,677	\$ 6,713,521	97%
UNOPS	\$ 5,809,130	\$ 5,316,606	92%
UN Women	\$ 736,100	\$ 700,616	93%
SZO	\$ 1,359,880	\$ 1,039,213	76%
Ukupno	\$ 43,423,383	\$ 35,440,491	82%

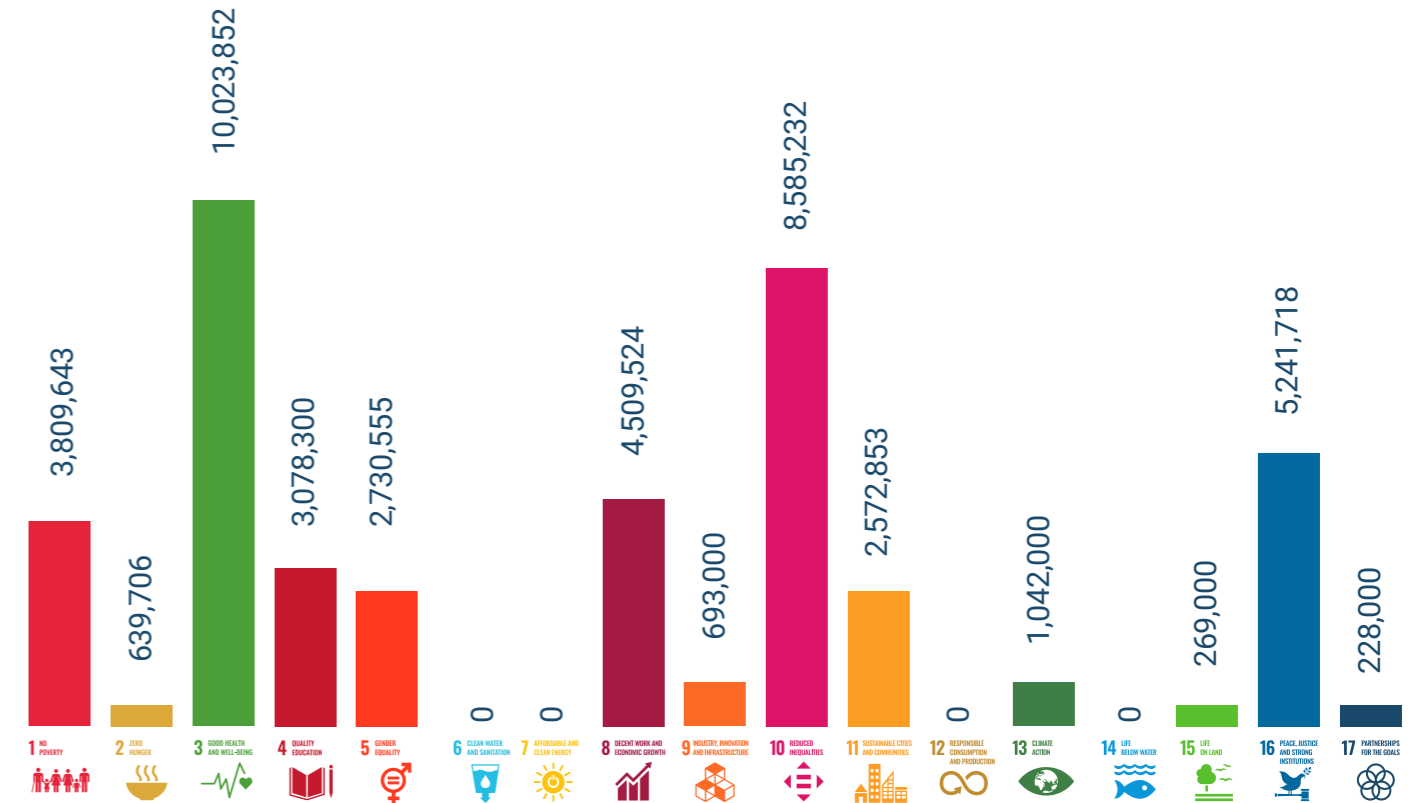
Partneri i donatori doprinosioci u 2022. godini

Kao što je prikazano u gornjoj tabeli, ukupne donacije koje su primile agencije Ujedinjenih nacija premašile su 43,4 miliona dolara. EU kroz svoj instrument za pretpristupnu saradnju i druga sredstva doprinela je sa više od 10,6 miliona dolara, blisko praćena od strane Vlade Kosova sa više od 10,3 miliona dolara. Drugi ključni doprinosioci su vlade Sjedinjenih Država, Švedske i Luksemburga.

5 glavnih partnera doprinosioca

Raspodela sredstva prema COR-ima i ciljevima

Poglavlje 3:
**Ključni fokus Tima Ujedinjenih nacija
na Kosovu za 2023. godinu**

Okvir saradnje

2023. godine, Okvir saradnje će biti u trećoj godini implementacije i ostaje glavni vodič Tima UN-a na Kosovu koji nas usmerava ka postizanju razvojnih ciljeva Kosova i COR. Kroz njega ćemo dati prioritet socijalnoj koheziji, tranzicionoj pravdi i pomirenju, sa posebnim naglaskom na ulogu žena i mladih. Uticaji procesa pridruživanja EU razmatraju se u svim angažmanima UN-a. Okvir se razvija da bi se prilagodio promenljivim kontekstima, kao što su rat u Ukrajini, inflacija i potrebe vlade.

Radeći sa vladom, EU i drugim partnerima, Tim UN-a na Kosovu će nastaviti aktivnosti u okviru šest oblasti koje su identifikovane u Izveštaju o globalnom održivom razvoju za 2023. godinu a to su obrazovanje, sistemi ishrane, energija, digitalna transformacija, klima i životna sredina, poslovi i socijalna zaštita - u cilju ubrzanja napretka Kosova ka COR do 2030. godine.

Šest transformacija za postizanje COR

Međusektorska područja:
Mladi, rodna ravnopravnost, osnaživanje žena i ljudska prava

Radna mesta i socijalna zaštita

Klima i životna sredina

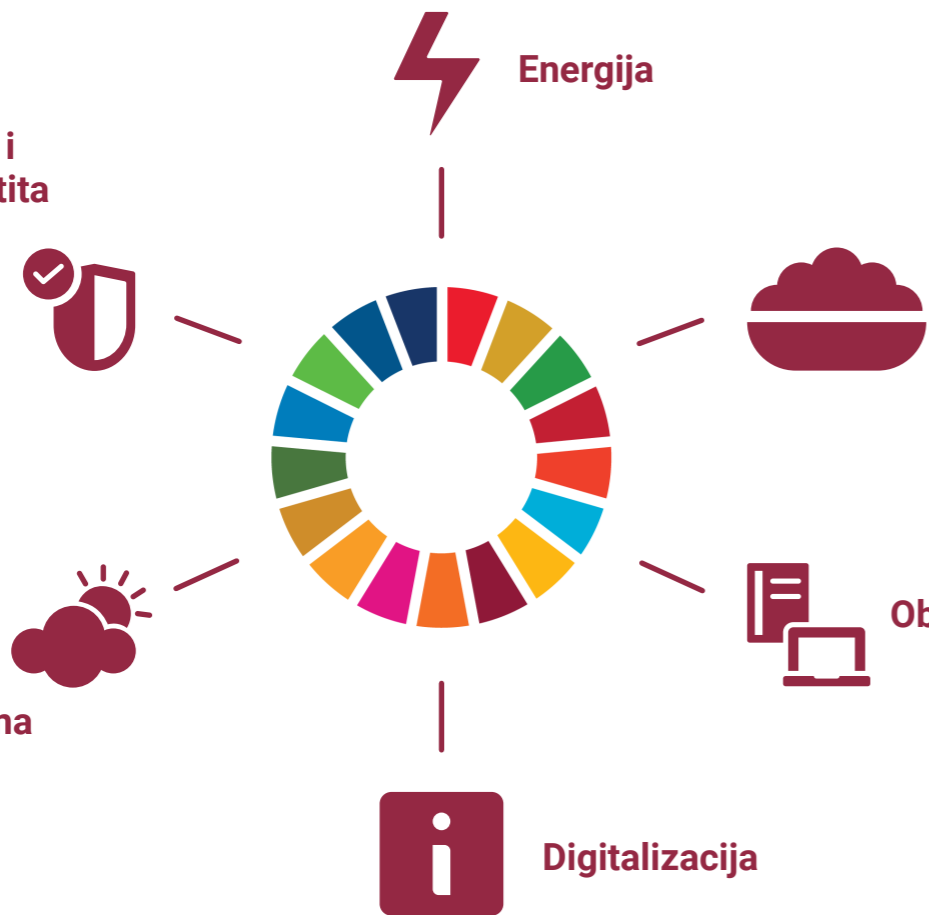
Sredstva za implementaciju:
Finansiranje za COR

Energija

Sistemi hrane

Obrazovanje

Digitalizacija

U narednoj godini, UN će podržati vladu Kosova u ključnim oblastima, koje mogu delovati kao ubrzači COR-a i doprineti transformativnim promenama. Ovo uključuje pomoć u implementaciji Nacionalnog plana razvoja 2030., zajedno sa sektorskim strategijama za obrazovanje i energetiku. Digitalna transformacija će poboljšati komunikaciju i pristup socijalnim uslugama.

Pojaćaćemo naše programske napore u prioritetnim oblastima, stavljajući naglasak na društvenu koheziju, pravdu i pomirenje. Daćemo prioritet reformi socijalne zaštite kako bismo obezbedili da pomoć i podrška budu bolje ciljani i da dopru do onih koji su najviše ugroženi od ostavljanja zapostavljanja, i da sistem bude u stanju da se pozabavi siromaštvom i efikasno odgovori na šok. Angažovanje mladih, obrazovanje i zapošljavanje će biti podržani, u skladu sa EU garancijom za mlade, vladinom strategijom za smanjenje nezaposlenosti mladih i novom vladinom strategijom za mlade. Reforme stambenog sektora, kroz izradu nacrtu novog Zakona o socijalnom stanovanju, biće podržane na osnovu nalaza i preporuka iz Studije izvodljivosti za adekvatno socijalno stanovanje za Kosovo koju podržava Tim UN-a na Kosovu.

Kao odgovor na zagrevanje klime, pomoći ćemo zelenoj tranziciji Kosova, ojačati cirkularnu ekonomiju, poboljšati klimatske akcije i poboljšati upravljanje medicinskim otpadom. Nakon poplava koje su se dogodile početkom 2023. godine, nastavićemo sa sprovođenjem plana Tima UN na Kosovu kao odgovor na poplave i rani oporavak, posebno za ugrožena domaćinstva, i iskoristićemo priliku da dodatno ojačamo vezu između humanitarnog razvoja i mira. Da bismo bolje identifikovali i pomogli marginalizovanim grupama, podržaćemo vladu u sprovođenju svog prvog popisa stanovništva i stanova od 2011. godine, kao i u razvoju raščlanjenih podataka. Ovo će dati informacije za donošenje odluka, planiranje razvoja, praćenje napretka COR, distribuciju infrastrukture, planiranje izbora i analizu tržišta. Popis će takođe promovisati rodnu ravnopravnost i podržati rodno odgovorno budžetiranje.

Naša zajednička agenda
Skeniraj ovde

Rukovođeni Našom zajedničkom agendom, vizijom generalnog sekretara za budućnost globalne saradnje, zagovaraćemo multilateralizam za postizanje zajedničkih ciljeva, podržavajući vladu Kosova

da postigne svoje ciljeve blisko saradjući sa donatorima, akterima u razvoju, civilnim društvom i samim članovima zajednice u utvrđivanju oblasti potreba i strategije za njihovo zajedničko rešavanje. Sarađivaćemo sa vladom na mobilizaciji donatorskih resursa, poboljšanju koordinacije donatora i nastojanju da olakšamo učešće Kosova u multilateralnim forumima i globalnim samitima. Postojeća partnerstva, kao što je sa EU, biće ojačana, pritom će se formirati novi odnosi za podršku održivom razvoju Kosova.

Koordinatorica UN-a za razvoj će podstaknuti širinu ekspertize UN-a i jedinstvene mandate rezidentnih i nerezidentnih agencija za izgradnju sinergije u korist zajedničkog pristupa koji podrazumeva zajedničko programiranje i zagovaranje uz ujedinjeno partnerstvo sa vladom.

Načelo "ne ostaviti nikoga po strani", ljudska prava i rodna ravnopravnost biće u centru u nastojanjima zagovaranja od UN-a. Isti će biti integrisani u kosovske strategije i politike, a prikupljanje podataka će biti razvrstano po polu i različitostima. UN će naglasiti učešće marginalizovanih grupa i sprovesti programe za obezbeđivanje njihovog pristupa pravima.

Nedavno usvojeni Nacionalni plan razvoja, koji je blisko usklađen sa težnjama Kosova za evropsku integraciju, kao i sa Okvirom saradnje Tima UN-a na Kosovu, Agendom 2030 i COR, nudi novu šansu za katalizaciju javnih i privatnih finansijskih tokova ka racionalizaciji finansiranja za dugoročne ciljeve radi podržavanja novih razvojnih rešenja i bolje ciljane politike i donošenja odluka.

Načelo ne ostaviti nikoga iza, ljudska prava i rodna ravnopravnost su centralni deo napora UN-a za zagovaranje.

Aneks:
Praćenje napretka okvira saradnje

Ishod 1: Do 2025. godine, sve žene i muškarci na Kosovu stiču odgovornije, efikasnije, transparentnije i rodno odgovorne institucije na svim nivoima koje obezbeđuju pristup pravdi, jednakosti i učešću za sve.

Indikator	Osnovni nivo (2019.)	Cilj (2025.)	Trenutna vrednost (2021.)	Trenutna vrednost (2022)	Trend
Percepcija ljudi zadovoljnih radom kosovskih institucija (UNDP) – COR 16.6.2	Ukupno: 22% (2019) Muškarci: 18.6% Žene: 20.7% K-Alb: 17.8% K-Srb: 3.2% K-Ostali: 20.9%	Ukupno: 25% (2025) Muškarci: 21% Žene: 24% K-Alb: 21% K-Srb: 7% K-Ostali: 24%	Ukupno: 51.4% (2021) Muškarci: 60.4% Žene: 61.1% K-Alb: 62.7% K-Srb: 3% K-Ostali: 61.5%	Ukupno: 45.93% (2022) Muškarci: 45.2% Žene: 47% K-Alb: 46.8% K-Srb: 14.2% K-Ostali: 64%	↗
Percepcija ljudi koji veruju da je donošenje odluka u kosovskim institucijama inkluzivno i odgovorno (UNDP) – COR 16.7.2	Ukupno: 6.75% (2019.) Muškarci: 5.95% Žene: 7.55% K-Alb: 6% K-Srb: 20.7% K-Ostali: 6.2%	Ukupno: Više od osnove	Ukupno: 20.1% Muškarci: 20.2%, Žene: 19.8%, K-Alb: 18.8%, K-Srb: 19.1%, K-Ostali: 21.9%	Ukupno: 22.55% Muškarci: 22.4% Žene: 22.9% K-Alb: 22.8% K-Srb: 22.2% K-Ostali: 15.5%	↗
Učešće ljudi u javnim konsultacijama (UN-Habitat i druge uključene agencije) – COR 11.3.2	Ukupno: 53.79% (2019) Žene: 47.11% (2019)	Ukupno: 65% Žene 60%	Ukupno: 21.91% Žene: 29.01%	Podaci se očekuju u maju 2023	↘
Vrednost indeksa percepcije korupcije (UNDP) – COR 16.5.1	36 (2019.)	45	39	41	↗
Zamrznuta, zaplenjena i konfiskovana vrednost imovine kriminala (UNODC) – COR 16.4	Vrednost zamrznute imovine (2019): € 3.358.030,25 Vrednost zaplenjene imovine (2019): € 429.277,38 Vrednost konfiskovane imovine (2019): € 991.593,51	Povećanje vrednosti imovine (zamrznute, oduzete i konfiskovane)	Vrednost konfiskovane imovine: 5.210.528,20	Zamrznuta, zaplenjena i konfiskovana vrednost imovine kriminala: € 21.398.730,56 Vrednost konfiskovane imovine: € 669.756,14	↗
Broj (ranjivih) ljudi/slučajeva koji imaju koristi od pristupa pravdi (UNHCR, UNDP, IOM) – COR 16.3	650 (Žene: 319) uz podršku OCD-a i 5.539 predmeta koje vodi Agencija za besplatnu pravnu pomoć	3.000 (Žene: 1225) uz podršku OCD-a i 6.500 predmeta koje vodi Agencija za besplatnu pravnu pomoć	200 predmeta (UNDP) 280 (UNHCCR)	200 predmeta (UNDP) 245 (UNHCR)	↘
Procenat preporuka izdatih od strane Institucije Ombudsmana (OiK) sprovedenih od strane kosovskih vlasti (OHCHR)	34% (2019.)	50%	37%	22.90%	↘

Indikator	Osnovni nivo (2019.)	Cilj (2025.)	Trenutna vrednost (2021.)	Trenutna vrednost (2022)	Trend
Procenat žena na pozicijama odlučivanja na centralnom i lokalnom nivou (UN Women) – COR 5.5.1	31.2% (opšti izbori 2019)	40% opšti izbori	25% opšti izbori 2020	Bez promena	—
	36% (lokalni izbori 2017)	40% lokalni izbori	37% poslanica		
	33.3% žene ministarke (opšto izbori 2019)	40% žene ministarke	33% žena ministarki - lokalni izbori 2021		
	0% žene gradonačelnice (lokalni izbori 2017)	10% žene gradonačelnice	0% žena gradonačelnica 1.14% žena zamenica gradonačelnika 33% zastupljenosti žena u skupštinama opština		
Procenat ljudi koji se osećaju sigurno i bezbedno (UNDP) – COR 16.1.4	Ukupno: 75.60% (2019) Muškarci: 71.4% Žene: 72.90% K-Alb: 71% K-Srb: 21.65% K-Ostali: 58%	Ukupno: 85% Muškarci: 80% Žene: 77% Više od osnove	Ukupno: 76.4% Muškarci: 76% Žene: 76.7% K-Alb: 76.4% K-Srb: 34.8% K-Ostali: 85%	Ukupno: 80.43% Muškarci: 81.1% Žene: 79.8% K-Alb: 83.3% K-Srb: 15.3% K-Ostali: 79.5%	↗
Postojanje funkcionalnog sistema koji prati i vrši javna izdvajanja za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena (UN Women) COR 5.c.1	Nije uspostavljen	Uspostavljen sistem za praćenje na centralnom i opštinskom nivou	Nije uspostavljen	Nije uspostavljen	BP

Ishod 2: Do 2025. godine, sve djevojčice i dečaci, žene i muškarci, posebno oni najmarginalizovaniji, poboljšali su pristup i koriste pravednu, kvalitativnu, integrisanu socijalnu zaštitu, univerzalne zdravstvene usluge kao i kvalitetno obrazovanje.

Indikator	Osnovni nivo	Cilj (2025.)	Trenutna vrednost (2021.)	Trenutna vrednost (2022.)	Trend
Pokrivenost osnovnim zdravstvenim uslugama (Univerzalna zdravstvena pokrivenost) – COR 3.8.1	Obezbeđeno 70% UZP-a (2019)	85% UZP-a	70%	100%	↗
Pristup kvalitetnim osnovnim zdravstvenim uslugama, posebno za nezarazne bolesti (NZB) (SZO)	Ne postoji procena kvaliteta zdravstvenih usluga, uključujući i NZB	Definisati kada se izvrši procena kvaliteta zdravstvenih usluga	Sprovedena STEPS anketa	Završena STEPS anketa	↗
Procenat hitnih zdravstvenih slučajeva i pripravnost za njihovo otkrivanje i rešavanje (SZO) – COR 3.d	85% svih hitnih događaja otkrivenih i odgovorenih na vreme (2019.)	95% svih hitnih događaja otkrivenih i odgovorenih na vreme	100%	100%	↗
Udeo pristupa bezbednim, kvalitetnim i pristupačnim esencijalnim lekovima i vakcinama (UNICEF/UNFPA/WHO) – COR 3.b.1 i COR 3.b.3	<p>Udeo dece mlađe od 1 godine obuhvaćene imunizacijom protiv DPT3:</p> <p>95% (Dečaci: 95% Djevojke: 95% Roma, Aškalija i Egipćana 63%) (2020)</p> <p>1 vrsta savremenih kontraceptivnih sredstava nabavljenih preko Liste osnovnih lekova (2019.)</p>	<p>Ukupno: 98 % (dečaci: 98% Djevojčice: 98% Roma, Aškalija i Egipćana: 80%)</p> <p>3 vrste savremenih kontraceptivnih sredstava nabavljenih preko Liste osnovnih lekova</p>	<p>Ukupno: 90% opšte populacije</p> <p>57% zajednica Roma, Aškalija i Egipćana)</p> <p>0 vrsta savremenih kontraceptivnih sredstava</p>	<p>90% opšta populacija</p> <p>57% zajednica Roma, Aškalija i Egipćana</p> <p>3 vrste savremenih kontraceptivnih sredstava nabavljenih preko Liste osnovnih lekova</p>	—
Procenat dece od 0 do 5 meseci koja su isključivo dojena (UNICEF)	Ukupno: 40% Urbana: 50% Ruralna: 34% (2020)	Ukupno: 55% Urbana: 65% Ruralna: 53%	Ukupno: 29% Urbana: 33.4% Ruralna: 27.4%	Ukupno: 29% Urbana: 33.4% Ruralna: 27.4%	↘
Broj zdravstvenih institucija koje pružaju usluge skrininga raka grlića materice i ranog otkrivanja raka dojke (UNFPA)	5 (2019.)	15 (2025.)	6	6	↗
Procenat dece (između 36 i 59 meseci) koja pohađaju obrazovne programe za razvoj u ranom detinjstvu (UNICEF) – COR 4.2.2	Ukupno: 14% Djevojčice: 14% Dečaci: 14%	Ukupno: 50% Djevojčice: 50% Dečaci: 50%	Ukupno: 15% Djevojčice: 13.4% Dečaci: 16.6%	Ukupno: 15% Djevojčice: 13.4% Dečaci: 16.6%	↗

Indikator	Osnovni nivo	Cilj (2025.)	Trenutna vrednost (2021.)	Trenutna vrednost (2022.)	Trend
Učenici koji postižu najmanje minimalni nivo znanja iz osnovnih predmeta (UNICEF) – COR 4.1.1	Matematika: 21% Čitanje: 23% Nauka: 23%	Matematika: 30% Čitanje: 30% Nauka: 30%	Matematika: 21% Čitanje: 23% Nauka: 30%	Matematika: 21% Čitanje: 23% Nauka: 30%	↗
Procenat dece starosti 1-17 godina koja su tokom proteklog meseca iskusila bilo kakvo fizičko kažnjavanje i/ili psihološku agresiju od strane staratelja (UNICEF) – COR 16.2.1	Ukupno: 61% Devojčice: 61% Dečaci: 61%	Ukupno: 51% Devojčice: 51% Dečaci: 51%	Ukupno: 61% Napomena: Polazište i prikazane vrednosti nisu uporedivi zbog različite metodologije koja se koristi za izračunavanje indikatora u 2020 MICS6 u poređenju sa MICS5 za 2014 (osnova)	Ukupno: 61% Napomena: Polazište i prikazane vrednosti nisu uporedivi zbog različite metodologije koja se koristi za izračunavanje indikatora u 2020 MICS6 u poređenju sa MICS5 za 2014 (osnovni nivo)	BP
Broj dece uključene u dečiji rad koja su identifikovana i zaštićena međuinstitucionalnim mehanizmima i podrškom politike (ILO) –COR 8.7.1	129 (2019.)	Najmanje 20% više od osnove.	6	Nema podataka	BP
Zaglavljani migranti na Kosovu imaju pristup prihvatnim centrima i osnovnim socijalnim uslugama, uključujući zdravstvenu negu (IOM) – COR 10.7*	Zaglavljani migranti nemaju pristup prihvatnim centrima i osnovnim socijalnim uslugama, uključujući zdravstvenu negu	Zaglavljani migranti nemaju pristup prihvatnim centrima i osnovnim socijalnim uslugama, uključujući zdravstvenu negu	Zaglavljani migranti nemaju pristup prihvatnim centrima i osnovnim socijalnim uslugama, uključujući zdravstvenu negu	Zaglavljani migranti nemaju pristup prihvatnim centrima i osnovnim socijalnim uslugama, uključujući zdravstvenu negu	↗

Ishod 3: Do 2025. godine, žene i muškarci na Kosovu, mladi i ugrožene grupe, imaju povećan pristup pristojnom radu i imaju koristi od održivog i inkluzivnog ekonomskog razvoja koji je otporniji na uticaje klimatskih promena, katastrofa i emergentnih situacija

Indikator	Osnovni nivo	Cilj (2025)	Trenutna vrednost (2021.)	Trenutna vrednost (2022.)	Trend
Procenat mladih (starosti 15-24 godine) koji nisu obuhvaćeni obrazovanjem, zaposlenošću ili obukom (NEET) (UNDP/UNICEF) – COR 8.6.1	Ukupno: 30.1% Devojčice: 30.2% Dečaci: 30% (2020)	Ukupno: 25% Devojčice: 25% Dečaci: 25%	Ukupno: 33.6% Devojčice: 33.2% Dečaci: 34%	Ukupno: 31.7% Devojčice: 32.7% Dečaci: 30.8%	↘
Stepen unapređenja politika, pravila i propisa o bezbednosti i zdravlju na radu i radnih prava za pristojne poslove. (ILO-UNOPS - IOM) - COR 8.8.2	Sprovedeno 7.285 inspekcija rada (2017.) Inspektori rada nisu profilisani i specijalizovani za BZR Ne postoji potpuna usklađenost ključnih regrutera/poslodavaca sa ključnim međunarodnim standardima zapošljavanja za migraciju radne snage	Sprovedeno oko 15.000 inspekcija rada (UNOPS) Oko 50% inspektora rada je profilisano i specijalizovano za sektor BZR (30% žena) (UNOPS) Postoji usklađenost ključnih regrutera/poslodavaca sa ključnim međunarodnim standardima zapošljavanja za migraciju radne snage	Nema poboljšanja zakona o BZR i zakona o IR	Nema poboljšanja zakona o BZR i zakona o IR	BP
Broj ljudi koji imaju koristi od mera socio-ekonomskog oporavka (UNDP-IOM)	0 (2021.)	Broj pojedinaca određuje se opštim ciljevima vlade (50% žena i 10% nevećinskih korisnika u 2025.)	Ukupno: 104 Žene: 45% Nevećinski korisnici: 100%	160 (porodice) Žene: 50.91% Nevećinski korisnici: 100%	↗
Procenat žena vlasnica imovine (UN Women) – COR 1.4 i COR 5.a.1 (b)	17% (2019)	22%	18%	19%	↗
Procenat biznisa kojim rukovode žene (UN Women)	11% (2019)	15%	11.60%	13.00%	↗
Prosečno vreme potrošeno u obavljanju neplaćenih poslova u domaćinstvu i brizi o drugima (UN Women) - COR 5.4.1	7.2 sata za žene i 2.5 sata za muškarce (2018.)	4.5 sata za žene i 2 sata za muškarce	7.2 sata za žene i 2.5 sata za muškarce	Nema dostupnih podataka	BP
Procenat poljoprivrednog stanovništva koje ima vlasništvo ili obezbeđena prava nad poljoprivrednim zemljištem, prema polu; i udeo žena među vlasnicima ili nosiocima prava nad poljoprivrednim zemljištem, prema vrsti vlasništva ili prava (FAO) - COR 5.a.1 (a) 5.a.1 (b)	Žene: 4.9% Muškarci: 94.9% (2017)	Žene: 20% Muškarci: 80%	Nema dostupnih podataka	Nema dostupnih podataka	BP

Indikator	Osnovni nivo	Cilj (2025)	Trenutna vrednost (2021.)	Trenutna vrednost (2022.)	Trend
Nivo zagađenja vazduha (UNDP) – COR 11.6.2	Region Prištine tokom oktobra-decembra: PM10 56 µg/m3; PM2.5: 42 µg/m3 (2018)	Region Prištine tokom oktobra-decembra PM10: 30 µg/m3; PM2.5: 20 µg/m3	Nema dostupnih podataka	Nema dostupnih podataka	BP
Unapređena je agenda za ublažavanje klimatskih promena i prilagođavanje (UNDP) (Nivo emisije gasova sa efektom staklene bašte (GHG)) (UNDP) – COR 13.2.1	10.5 Mt CO2 eq (2015)	9.5 Mt CO2 eq (2025)	Nema dostupnih podataka	Nema dostupnih podataka	BP
Prosečan procenat površine opština koja je pokrivena detaljnim regulacionim planovima ili mapama zoniranja (UN-Habitat) – COR 11.A.1	14.05% (2019)	25%	6.88%	Nema dostupnih podataka	↘
Prosečan učinak opština u pokazateljima zaštite životne sredine (sprovođenje lokalnog akcionog plana za životnu sredinu; izdate opštinske ekološke dozvole; i nove zgrade koje su podnele zahtev za opštinske ekološke dozvole) (UN-Habitat)	65.64% (2019)	75%	44.69%	Podaci koji se očekuju	↘
Površina pod šumama kao udeo u ukupnoj kopnenoj površini (FAO) – COR 15.1.1 - Površina pokrivena šumama (% od ukupne kopnene površine)	44.7% (481.000 ha)	Povećanje šumske površine za 3% (2023)	481.800 ha	481.800 ha	BP
Napredak ka održivom upravljanju šumama (FAO) – COR 15.2.1 - Površina (ha) prema dugoročnom planu gazdovanja šumama (FMP) - Stopa primene plana gazdovanja šumama - Udeo višenamenskog planiranja gazdovanja šumama	60% javnih šuma trenutno je pokriveno FMP-om stopa primene FMP-a 10% Nema višenamenskih FMP-a	90% javnih šumskih površina pokriveno je važećim FMP (2025) Stopa primene FMP 50% (2025) 4 nova višenamenska FMP-a koji pokrivaju najmanje 20.000 ha (2025)	80% 0% 0	80% 0% 0	

Ishod 4: Do 2025. godine, sve zajednice na Kosovu, ravnopravno će imati koristi od inkluzivnog angažovanja i veće društvene kohezije

Indikator	Osnovni nivo	Cilj (2025.)	Trenutna vrednost (2021.)	Trenutna vrednost (2022.)	Trend
Procenat stanovništva koje je izjavilo da je tokom prethodnih 6 meseci imalo osećaj da je diskriminisano (UNDP) – COR 10.2.1	Ukupno: 11% (2019) Muškarci: 12.5% Žene: 9.5% K-Alb: 10.9% K-Srb: 15.2% K-Ostali: 12.2%	Manje od osnove	Ukupno: 10.3% Muškarci: 8.9% Žene: 7.5% K-Alb: 8.7% K-Srb: 15.7% K-Ostali: 11.9%	Ukupno: 4.15% Muškarci: 4.2% Žene: 4.2% K-Alb: 4% K-Srb: 3.6% K-Ostali: 10.8%	↗
Zadovoljstvo javnosti zaštitom kulturnog nasleđa (UNDP)	Ukupno: 42.30% (2020) Muškarci: 43% Žene: 41.50% K-Alb: 42.60% K-Srb: 8.6% K-Ostali: 51.50%	Više od osnove	Ukupno: 39.5 % Muškarci: 44.1% Žene: 44.2% K-Alb: 43.8% K-Srbi: 6.2% K-Ostali: 55.7%"	Ukupno: 41.9% Muškarci: 44% Žene: 41% K-Alb: 42% K-Srb: 7.7% K-Ostali: 56%	↘
Procenat stanovništva koji misli da odnosi između kosovskih Albanaca i kosovskih Srba „nisu toliko napeti“ i „uopšte nisu napeti“ (UNDP/IOM) – COR 16.b.1	Ukupno: 20.2% (2019) Muškarci: 22.5% Žene: 17.9% K-Alb: 20.9% K-Srb: 13.1% K-Ostali: 14.2%	Više od osnove	Ukupno: 21.9% Muškarci: 25.2% Žene: 24% K-Alb: 25.1% K-Srbi: 20.9% K-Ostali: 36.8%	Ukupno: 20.9% Muškarci: 21% Žene: 21% K-Alb: 21.3% K-Srb: 25% K-Ostali: 15%	↗
Procenat stanovništva koje se „slaže“ i „snažno slaže“ da Kosovo treba da bude sekularna, multi religijska država (UNDP)	Ukupno: 46.6% (2019) Muškarci: 48.3% Žene: 44.8% K-Alb: 46.8% K-Srb: 35.5% K-Ostali: 42.8%	Više od osnove	Ukupno: 46.2% Muškarci: 51.3% Žene: 46.1% K-Alb: 47.9% K-Srbi: 33.1% K-Ostali: 53.3%	Ukupno: 47.4% Muškarci: 50% Žene: 46% K-Alb: 49% K-Srb: 22.4% K-Ostali: 51%	↗
Procenat biznisa kojima rukovode žene (UN Women)	11% (2019)	15%	11.60%	13.00%	↗
Prosečno vreme provedeno u neplaćenom radu u kući i radom na nezi (UN Women) - COR 5.4.1	7.2 sata za žene i 2.5 sata za muškarce (2018)	4.5 sata za žene i 2 sata za muškarce	7.2 sata za žene i 2.5 sata za muškarce	Nema dostupnih podataka	BP
Procenat ukupnog poljoprivrednog stanovništva sa vlasništvom ili obezbeđenim pravima nad poljoprivrednim zemljištem, prema polu: i udeo žena među vlasnicima ili nosiocima prava poljoprivrednih zemljište, prema vrsti poseda (FAO) - COR 5.a.1 (a) 5.	Žene: 4.9% Muškarci: 94.9% (2017.)	Žene: 20% Muškarci: 80%	Nema dostupnih podataka	Nema dostupnih podataka	BP

Ishod 5: Do 2025. godine, sve žene i muškarci na Kosovu, posebno mladi ljudi, ugrožene grupe i raseljena lica, sve više postižu rodnu ravnopravnost, traže svoja prava i ispunjavaju građanske dužnosti

Indikator	Osnovni nivo	Cilj (2025.)	Trenutna vrednost (2021.)	Trenutna vrednost (2022.)	Trend
Upotreba kontraceptivnih sredstava među ženama i mladima u reproduktivnom dobu (UNFPA)	Stopa učestalost savremenih kontraceptivnih sredstava 13% (2014.) 37.3% mladih žena (67.6% mladića) prijavilo je upotrebu kondoma tokom posljednjeg seksualnog odnosa sa vanbračnim seksualnim partnerom u posljednjih 12 meseci (2014.)	Ukupno: 18% (2025) Mlade žene: 45% Mladići: 70% (2025.)	Ukupno: 9.4% Mlade žene: 37.3% Mladići: 67.6%	Izmereno MICS podacima (očekuje se 2023.)	BP
Procenat žena u reproduktivnom periodu starosti od 15-49 godina koje su trenutno u braku ili u zajednici, a koje za svoje potrebe za planiranje porodice ne koriste savremena kontraceptivna sredstva (UNFPA) – COR 3.7.1*	8.9% (2014.)	7% (2025.)	11.90%	Izmereno MICS podacima (očekuje se 2023.)	BP
Procenat ljudi od 15 do 49 godina koji izjavljuju da je nasilje u porodici opravdano (UNFPA)	Žene: 32.9% Muškarci: 14.9% (2014.)	Žene: 27% Muškarci: 10% (2025.)	Žene: 24.7% Muškarci: 12.2%	Izmereno MICS podacima (očekuje se 2023.)	BP
Broj podnesenih žalbi za nasilje u porodici (UN Women) – COR 5.2.1*	Ukupno: 2198 (2019.) Žene: 1530 (70%) Muškarci: 668 (30%) Većinske zajednice: 1848 (84%) Nevećinske zajednice: 350 (16%)	Smanjeno za 20%	Povećano za 15%	Povećanje za: 21% Žene: 2278 (81.5%) Muškarci: 515 (18.5%) Većinske zajednice: 2372 (85%) Nevećinske zajednice: 422 (15%)	↗
Broj žalbi o kršenju prava koje su žene podnele Instituciji Ombudsmana (UN Women)	550 (2019.)	600	1,536	Nije dostupno	BP
Procenat građana koji su obavljali bilo kakav volonterski rad u poslednjih 12 meseci (UNV)	15% (2017.)	25% (50% Žene)	Nije procenjeno u 2021.	Nije procenjeno u 2022.	BP
Broj raseljenih osoba i ugroženih ljudi koji ostvaruju građanska, politička, socijalno-ekonomska i kulturna prava (UNHCR, IOM) –COR 10.3.1	Ukupno: 600 (294 žena) raseljenih lica	Ukupno: 2500 (1225 žena) raseljenih lica	Ukupno: 752 (74 žena) raseljenih lica	403 (UNHCR) 1,038 migranata (uključujući 273 žena) (IOM)	—

